

677

EDEBİYAT FAKÜLTESİ COĞRAFYA ENSTİTÜSÜ

Karahisali kazası Monğrafyası

Mezuniyet tezi

1946 - 1947

3259 Mesrure Taşkın

Müdafaaya Konabilin
 16. IV - 1947
 P. C. Zito

PLÂN

Önsöz

Bibliyografya

1) Fiziki durumu

- a) Karaisalının yeri, hudutları ve genişliği.
- b) Avarız ve jeolojik bünye.
- c) İklim (Suhunet, yağış, ve rüzgar)
- d) Toprak, nebati örtü, ve ormanlar.
- e) İdroğrafya.

2) Beşeri durum

- a) Topoğrafik durum ve coğrafi vaziyet.
- b) Tarihçesi (İsim ve menşei) tarihi eserler.
- c) Kazanın mülki ve idare taksimatı.
- d) Nufus.
- e) İskân şekli ve mesken tipleri.
- f) Kültür faaliyeti.
- g) Sıhhi durum, belediye faaliyeti, tesin ve tenvir.

3) İktisadî durum

- a) Ziraat ve ziraat mahsülleri.
- b) Hayvan yetiştirmek.
- c) Sanayi ve ticarî faaliyet.
- d) Ormanlardan istifade.
- e) Yollar ve nakil vasıtaları.
- f) Netice.

ÖN SÖZ

Mezuniyet tezi olarak Karaisali Kazası monografyasını seçmekteki maksadım Türkiyenin sayılı şehirlerinden biri olan Adananın kazası olduğu halde henüz tanınmamış olmasıdır. Aynı zamanda memleketime yakınlığı da bu tetkikimi kolaylaştırmış oldu. Yalnız kazanın coğrafyası hakkında etraflı ve doğru malumatı bulmakta oldukça müşkülâtla karşılaştım. Kazanın geriliği ve vasıtasızlık çalışmalarımı oldukça güçleştirdi. Köyler arasında yolların çok bozuk ve patikadan ibaret olması her köyü ayrı , ayrı görmeme mani oldu.

Kazanın topoğrafik durumu ve yapısı hakkında muhtelif yerlerde dolaştım. Beşeri ve iktisadi konular için devlet memurları, kaza halkı, çiftçi ve göçebelere müracaat ederek yaptığım anketler ve bibliyografyada isimlerini zikrettiğim mehazlardan edindiğim malumatlarla bu küçük etüdüm meydana getirdim.

Mevzuuma girmeden önce bana bu hususta yardımda bulunan zevata ve beni tez hususunda aydınlatan hocalarıma teşekkür ve şükranlarımı arz etmeği bir borç bilirim.

BİBLİYOGRAFİ

- 1) M.M.Blumenthal.....(Niğde ve Adana vilayetleri dahilindeki Toros-
ların geolojisine bir bakış) M.T.A. Enstitüsü
yayınlarından seri B.No.6 Ankara 1941
- 2) V.Coinet .....(La Turquie D'Asie II sayfa 44)
- 3) Pr.Besim Darkut.....(Türk coğrafya dergisi No.5-6 Ankara 1944)
- 4) Şemsettin Sami.....(Kamusul-âlam) cilt 5.1896 sayfa 3639)
- 5) İslâm ansiklopedisi..... Cilt I 1940-1942
- 6) Evliya seyahatnamesi.....Cilt IX sahife 328:Karyei Karaisoğlu.
- 7) İstatistik umum müdürlüğü 1935-1940-1945 genel nüfus sayımları
istatistikleri.
- 8) Adana salnameleri.
- 9) Adana müzesi şer'i mahkeme sicilleri.
- 10) Ormanlarımız ve ormancılığımız (Orman umum müdürü ekonomi şubesi
müdürü Kutlutan)
- 11) Süleyman sergici,.....(Pamuk ve tahıl 1944-1945) Adana ticaret
borsası yayını 1946
- 12) Mahalli tetkik ve müşahedeler.

FİZİKİ DURUM

1) Karaisalının yeri, hudutları ve genişliği.

İnci coğrafya kongresinin ayırmış olduğu Akdeniz bölgesinin Akdeniz bölümündedir.

Mintika iki şekilde hudutlandırılabilir:

a) Tabii hudut

b) İdarî taksimata göre hudut

a) Tabii hudut doğuda Seyhanın kollarından Samanlı suyu, batıda Çakıt vadisi, kuzeyde Toroslar güneyde Çukurova ile hudutlandırılır. Bu hudutlar dahilinde kazanın büyük bir kısmını dağlık saha teşkil eder.

b) Karaisalı güneyden kazanın merkezi olan Adana, doğuda Kozan, batıda Tarsus, kuzeybatıda Ulukışla, kuzeyde Bor ve Niğde, kuzeydoğudan Kayseri vilâyeti ve Develi kazası topraklarıyla çevrilidir. Mesahası 4555 kilometre karedir. Karaisalı kaza merkezi ise 144 kilometre karedir.

2) Avarız ve jeolojik bünye:

Asıl Torosların Çukurovaya bakan dış eteklerinde ve tepeler arasında kurulmuştur. Bu tepelerin arkasında Torosların en yüksek yerlerini teşkil eden dağlar sıralanır. Bu dağların istikameti SW-NE dir.

Kaza arazisi içinde Torosların sivri tepeleri Çilhoroz, Karanfil, Akdağ, Susuz, Köpekdağı, Hunus dağı, Karınca, Gerdibi ve Kale dağı tepeleridir. Yaylaları Karsanlı bucağı mintikasında Gireğir, Kamışlı bucağı mintikasında Meydan yaylaları vardır. Kazanın bellibaşlı ovaları yoktur. Ekim yapılan ve hayvan yaydırılan düzlükler dağlar arasında ve akarsu kenarlarındadır ki ancak ~~elli~~ ~~altmış~~ bin hektarı bulur. Geri kalan kısmı dağlıktır. Dağlık kısım ovalık kısımdan daha çoktur. Karaisalının rakımı 250-300 arasında değişiklik gösterir. Torosların sivri tepeleri ise 1600-3000 metre arasındadır. Kaza

Arazisi dahilinde en yüksek dağ olan Karanfil dağın irtifai 3095 metre kaydedilmiştir. Akdağ 2471 metredir.

Bölgede jeolojik etütler mahduddur. FRECH ve M.M.Blümenthal Çakıt vadisi boyunca Torosların 80 km.lik bir sahada tetkik etmişlerdir. Bunlardan başka mühim etütler olmadığı için kazanın bünyesini bunlara göre etüt edeceğiz.

Adana civarında güney Anadolu Torosların kalker sıralarını yarıp geçen vahşi enine boğazlar vardır. Bunlar yüksek zinde kuvvetlerini büyük kısmı itibarile dağların Plöesendenberi daima yükselmesine borçlu olan Antecedant akarsu olukları olarak telâkki edilebilir. Bu bölgede Toroslar evvelce kıvrılmış olan dağlarla birlikde bir bütün olarak Akdenize doğru alçalan tarafında umumiyetle daha büyük bir eğim(10°-15°) gösteren, buna mukabil iç Anadoluya doğru tedricen havza durumuna geçen muazzam bir kubbe halinde yükselmişlerdir. Bu yapı üzerinde Postpliosen aşının başlamış, boğaz şeklinde vadiler kazmış, Çakıt çayının transversal alanında miyosen örtüsünün yükselişi yaklaştırma olarak ancak 1500 m.ye kadar takip edilmesine rağmen daha yükseklerde bulunmayışı ancak aşınımla izah edilebilir. Çünkü bu transversal alanın doğu ve batısında neogen örtü tabakaları 2300 m, yüksekliğe kadar görülmektedir. Bunlar ancak dalgali kıvrımların geniş ve hafif fleksürlere uğramışlardır. Karaisalıda hakim silsile Aladağdır. Samanlı suyunun batısında Aladağ 120 km. uzunlukda ve ortalama 20km, genişliktedir. Aladağ silsilesi kolayca iki kısma ayrılır. Güneyde beyaz Aladağ, kuzeyde siyah Aladağ güney kısmı masif kalkerlerin soluk gri rengile temayüz eder. Ve teşekkülât Kretaseye aiddir. Muazzam kalınlıkda masif kalkerlerden müteşekkildir. Kuzeye doğru ani incelmeler yapar. Aladağ kalkerleri alt ve orta kretaseden üst kretasenin bidayetlerine kadar uzanan bir seriye aiddir. Karanfil dağında masif kalkerlerle sileksli tabakalanmış bir kalker serisi ve asıl kırmızı Radjolaritlerin sıkı irtibatı tespit edilebilir. Bu Rad-

diolaritli seri üst çüraya aittir.

Toros demiryolununun geçtiği muazzam Çakıt çayı boğazı Aladağ'ın kuvvetli iltiva görmüş kalkerleri içinde açılmış olup üzerine diskordan olarak miosen kalkerleri örter. Boğazın içinde radiolaritli seriye tesadüf edilmez. Meşsozoik serinin kaidesi senomaniene aid bir gereden müteşekkildir. Serinin tavanında ekseriya rozalin ihtiva eden kalker tipinden tabakalanmış marlı kalkerler vardır. Aladağda bazı organik bakiyeler üst karbonun mevcudiyetini gösteriyor. Güneye Çakıt çay boğazına gelince (Belemedik-Yerköprü) alt karbonifer mevcuttur. Burada fizülinli kalkerler üst devonu örtmektedir. Fizülinler oldukça boldur. Pozantı civarında serpantinler var. Bundan mada Oligosen konglomeraları içinde dioritler vardır. Bunlar arasında bazik sahrerler mevcuttur. Bu bazik mağma Pozantı - Faraş yeşil sahrerleri içine karışmış olarak tesadüf edilir. Daha güneyde Seyhan antitorosuna doğru yeşil sahrerler ani surette azalır. Hemen siyah şist, Kurtzütler içinde mermerlerin bulunması burada çok eski bir formasyonun mevcudiyetini gösterir. Burada hakim fromasyon devon ve bilhassa üst devondur. Bu formasyonların üzeri diskordans halinde bir halde neojenle örtülüdür. Karaisali ve civarında kaide mioseni kalker terkipli olur. Kretase altındaki açık renk kalker ile iyice kaynaşmış vaziyettedir. Burada miosenin hakiki seviyesi tamamen tayine müsait degildir. Paleozoikin alt katında kalkerler transgresyonlar halindedir. Miosenin kalker kompleksine Adana havzasının bütün geniş mıntıkasını teşkil eden bir greli, marlı, formasyon takib ediyor. İki kat arasında bazan hafifi diskordans vardır.

Statigrafik bakımdan bu kalın greli, marlı mecmuayı miosenin üst yarısına yani, miosenle pliosen arasındaki intikal devresine aid olmaları muhtemeldir. Güneye doğru alçalan dağlar Adana ovası kenarında neojen örtüsü altında kaybolur.

§

Çakıt çayı boğazı ve Ecemiş koridoru:

Aladağın bu kadar geniş ve yüksek bir duvar manzarası göstermekle beraber iki yamaç arasında su bölümü çizgisi teşkil etmez. Kendi batısında doğan akarsu bir müddet bunun batı kenarı boyunca akdıktan sonra birdenbire doğuya dönerek dağları azametli kanyonlarla yarıp geçerler. (Körkün çayı, Üçürge suyu, Çakıt) Çakıt boğazı dağlar arasında 1300-1400 m. derinliğinde bir boğaz meydana getirir ki Aladağın kalker kütlesi içinde açılmakta, en üstte neojen, onun altında en büyük kısmı meydana getiren kretase kalkerinin ve nihayet boğazın dibinden karbon ve devon kalkerleri meydana çıkmaktadır. Boğaz hemen hemen geçilmeyecek kadar dar ve derindir. Bunun bir yerinde Çakıt suyu mecrası tabii bir köprünün altından akmaktadır. Adana ovasına inen demir yolu boğazın bir yamacını ancak tünellerle tahdid edebilmektedir. Dördüncü zamanda Aladağın glasiyeleri örtülmüştür. Bugün 300m. yüksekliklerde bu cumidiyelerin bırakmış oldukları erozyon şekilleri görülmektedir. Aladağın batı kenarında 120 km. den fazla bir mesafe üzerinde şayanı dikkat düz ve dar bir oluk uzanır. Ve bu kütleyle batıya kaçan dağlardan ayırır. Bu oluk yukarı kısımda Körkün çayının yukarı mecrası (Ecemiş çayı) ile takip edilmekte, daha güneyde bu çayın doğuya dönerek oluğu terk etmesi üzerine hafifi bir tümsekden sonra Çakıt suyunun mecrası ile takip edilmekte daha güneyde Tekir boğazından geçilerek Tarsus çayının yukarı kollarından biri ve Külek boğazı vasıtasıyla Adana ovasına inmektedir.

Tekir grabını dene bu boyuna olukdan (F. Frech) sularını güneye doğru Çakıt hattına boşaltan eski bir vadinin mevcut olduğunu kabul etmekle pek yanlış bir yola sapmayız. Morfolojik sebebler bunu icabettirmektedir. Fakat bu vadinin Çakıt sistemine bağlılığı, aynı zamanda enine doğrultuda etki yapan aşınım kuvvetinin bu eski Ecemişin müsadere etmesi ve Adana toroslarının kalker sıralarında kesen bir doğrultu vermesiyle ortadan kalkmıştır. Öyle ki akarsuyun bugünkü mecrası Çakıt çayına ancak Seyhan ile birleşmeden hemen biraz önce kavuşur.

Neojen örtüsü

Alp kıvrımları içinde sıkışmış daha eski formasyonların ufki bir şekilde örten neojen tabakaları Adana toroslarının kenar bölgesinde bariz olarak ikiye ayrılır. Alttaki kalker kısım dağların içlerine doğru masa şeklinde tepeler halinde yükselen aşınım artıkları meydana getirir. Daha üstteki kısım marnlı - kumlu olarak gelişmiştir. Ve ancak dış etek tepelerinde (Karaisalı-Durak çizgisi) boyunca başlar. İçinde organik kalker breşlerinin kumlu neojen kalkerlerin ve bunlar arasındaki marnlı kumlar ve marnların bulunduğu kalker kısım yer, yer ~~kansız~~ Lamelinbranşlardan, Foraminiferlerden ve Ekinidlerden müteşekkil oldukça zengin fakat umumiyetle kesin hat bölünmesine imkân vermeyen bir fauna ihtiva eder. Bu kalkerli kısım üzerine Adana havzasının doğru yeknasak aynı şekilde eğimli tabakalar ile marnlı-kumlu kısım gelir. Kumlu tabakalarda bu rusupların Tortonien e aid olduğunu ispat eden zengin bir Gastrpod faunası bulunur.

Netice olarak bu mntıkada Toroslar Seyhanın kolları tarafından derince yarılmıştır. Hala yüksek zirveler taşımakla beraber içeriye doğru gidildikçe yehiden yaylâ manzarası alırlar. Bu saha umumiyetle geçilmesi güç bir yerdir. Bu yaylâlar arasında sırtları ormanlık yahut çalılık dağlar yükselir. Kazadax arazi hussiyeti geolojik bakımdan granit, Porfir, 3-4 zaman dağları, kil, kuarts, mika, kalker, pamuktaş, peribacaları bol, toprak kışın yağmurlarla yapışkan, kaygan hale gelir. Baz ve killidir.

İKLİM

Burası Akdeniz iklimi tesiri altındadır. İklimin umumi karakteri yazları kurak ve uzun, kışları yağışlı ılık ve kısa geçer. ~~Karaisalı-Durak iklimi~~ Akdeniz rejiminin yaz kuraklığı subtropikal antisiklon merkezinin (Azor antisiklonu) kuzeye doğru genişleyip Akdenize taşması kuzey Atlantik depresyonlarının buralara gelmesine engel olması ve nihayet memleketimizin

bulunduğu sahalarda kuzey rüzgarları ~~esim~~ esmesine sebep olması neticesindedir. Kışın azor antisiklonunun kuzey Atlantik depresyonlarının Akdenize gelmesine imkan veriyor. Böylelikle bütün Akdeniz kıyılarından ve memleketimizin kenar bölgelerinde ılık, bulutlu, yağışlı bir iklim hüküm sürüyor. Dağların kıyından uzak olduğu yerlerde deniz tesiri içerilere kadar sokulmaktadır. ~~Karaisalıda~~

Karaisalı da iklim yaylâ ve sahil mıntıklarında olmak üzere iki iklim taşır.

1) Sahil kısmı yaz mevsiminde kurak ve sıcak, kış mevsiminde ilk ve son baharda yağışlıdır.

2) Yaylâ kısmı yaz mevsiminde serin, kış mevsimin de soğuk ve yağışlıdır. Ekseri kar yağar. İlçenin rakımı 250 ile 300 arasında ~~xxx~~ değişiklik gösterir. Yazları sahil mıntıkası sıcak olduğundan halk yaylâlara çıkarlar. Yaylâları Bürücek, Karsantı, Kamışlı, Anahşah, Kızıldağdır. Bu mıntakalara yazın ovanın sığına dayanamıyan, bilhassa Adanadan oldukça büyük bir halk kitlesi yazı geçirmeğe gelirler.

Karaisalı da rasat istasyonu bulunmadığı için 45 km. uzaklıkta olan Adananın rasat istasyonundan istifade edeceğiz.

Mıntıkanın en sıcak yeri ova kısmıdır. Sıcaklar yazın 35-37 derece etrafında seyreder. Azanê sıcaklar Haziran, Temmuz, Agustus aylarına tesadüf eder. Senelik suhnet vasatiyesi 18,7 dir. Aşğıdaki rasatların senelik gidişine bakılacak olursa her sene başka netice vermektedir. ~~Sabitxoxa~~ Suhnetin askari olduğu aylar ocak ve şubat aylarıdır. Ocak vasatısı 14 derecedir. Nadiren (ó) altına düşer. İrtifain fazlalığı dolayısıyla dağlık mıntıkada yazlar muhtedil geçmekle beraber kış oldukça şiddetlidir.

Beş yıllık suhuret

Aylar	1940-1941	1941-1942	1942-1943	1943-1944	1944-1945
~~X~~ Ağustos	22- 23	21-34	21- 33	21- 35	28- 33
Eylül	18- 33	18-30	18- 22	24- 30	17- 32
Kasım	15- 30	11- 28	14- 26	15- 39	14- 28
Ekim	10- 21	9- 21	10- 20	11- 24	10- 21
Aralık	8-16	2- 16	4- 17	6- 18	10- 22
Ocak	5-14	2- 15	4- 12	3- 13	4- 18
Şubat	6-16	6- 15	3- 14	6- 13	-- --
Mart	8-18	8- 16	3- 15	8- 19	3- 26
Nisan	11-24	10 - 23	8- 21	9- 25	8- 26
Mayıs	15- 26 ^b	14- 29	13- 26	13-26	15-41
Haziran	18- 31	19-30	16- 29	18- 34	18- 35
Temmuz	22-33	20-34	22- 35	21-32	21- --
Senelik	5-33	2-34	3-35	3-35	3-41

Yağış :

Mintikamda (Karaisalıda) yağmurlar da Akdeniz tesiri altında kış ve ilkbaharda yağar. Yazları tamamen kurak geçer. Dağlarda yağış kar şeklindedir. Ovaya kar çok ender yağar. Adanada yağışların mevsime göre dağılışı şöyledir.

o/o47 kış

o/o3 yaz

o/o 29 ilkbahar

o/o 21 Sonbahar

tabiatile Toroslara doğru yükseldikçe yağmurlar artar. Yağış rejimi muntazam değildir. Senedenseneye farklar göze çarpar. Yalnız sabırt olan yaz mevsiminin kuraklığıdır. Yağmur mevsimi ikinci teşrinde nisan'a kadardır. Azami yağmur ~~ekim~~ aralık ve ocak aylarında yağar.

Yağışrasatları

Aylar	1940-41	1941-42	1942-43	1943-1944	1944-45
Agustos	-----	3	3	----	10
Eylül	1	3	33	-----	27
Ekim	83	59	138	--70--	51
Kasım	91	6	132	18	96
Aralık	103	83	4	43	64
Ocak	61	88	296	99	109
Şubat	69	107	52	186	174
Mart	41	89	22	70	41
Nisan	13	6	54	18	24
Mayıs	---	17	68	84	---
Haziran	6	3	30	18	49
Temmuz	19	3	---	---	---
Yekûn	488	471	835	606	645

Rüzgârlar

Toros ve Antitoroslar Karaisalı'yı kuzey ve kuzeydoğunun soğuk rüzgarlarından korurlar. Kış ve bazan ilkbahar aylarında mntıkada soğuk hava dalgası hâkimdir. Bu torosların Külek boğazından kamalize olan poyraz rüzgarıdır. Kışın güney batıdan İskenderun körfezi alçak basınca doğru esen rüzgarlar bol yağmur getirirler. Güneyden esen lodos sıcak bir rüzgâx rüzgârdır. Lodos estiği kaman suhunet 1,2 derece yükselir. Kuzey rüzgarları yağmur getirmez. Bu rüzgar yazın karaların ısınması neticesinde gündüzleri kıyı meltemleri ile az çok bozulmaktadır. Torosların yamaçlarını kaplıyan ormanlarda yaz mevsiminde vukua gelen yangınlar sırasında ormanın rüzgâra tabi olarak şöyle istikamet degıştirdiği görülür. Sabah

leyin duman kuzey rüzgarlarıyla denize yani, güneye doğru sürüklenmektedir. Gündüz ortalık ısınmağa başladıktan sonra denize doğru sürüklenen bu dumanın bu sefer aksine karaya doğru sürüklenmeğe başladığı görülür. Hâkim rüzgârlar kuzey-kuzeydoğu ve güneybatıdan esmektedir.

Toprak

Mıntıkanın iklim bakımından en bariz hususiyeti yazlarının sıcak ve kurak, kışlarının ılık ve yağmurlu olmasıdır. Bölgede iki çeşit toprak vardır. Biri vadi boylarına inhisar eden alüviyal, diğeri de bunların haricinde her tarafda görülen yerli kayanın tecezzinden mütevellit topraklardır. Toprak fazla kalın değildir. Dağlık mıntıkada meylin fazlalığı dolayısıyla toprak akarsularla sürüklenmektedir. Nispeten düz olan ovalık kısımda ise sürüklenme nispeti azdır. Ova toprakları killi, kumlu, kireçli topraklardır. Fazla kum ve kil ihtavi eder. Her nevi mahsul yetiştirmeğe elverişlidir. Dağlık bölgelerde toprağın terkinde demir bulunduğu için toprak kızıl bir renk alır. Bazı bölgelerde bu hal ona meydana veren sahralarda demir oksidinin bulunmasındandır. Kırmızı renk kurak mevsim olan yazda daha bariz olarak meydana çıkar.

Bitki örtüsü

Kaza arazisi Akdeniz ikliminin bitki örtüsü içinde bulunduğundan Akdeniz bitki örtüsü hakimdir. Dağların alçak kısımlarında tepelerde çalılık fundalıklar, harmup, erik, sakızlık fıstık, ahlat, çam, meşe ve kayın ağaçlarıyla süslenmiştir. Bitkiler içinde (Kitire) denilen zamklı madde- nin köklerinden çıkarıldığı keven dikenî meşhurdur. Ovalarda çayırlar vardır. Bilhassa ilkbaharda pek canlı bir manzara arzederler. Çalılıklar maki denen mecmuayı mücade getirirler ki 400-600 metreye kadar çıkarlar. Yükseklerde kışın yapraklarını döken ağaçlarla karışırlar.

Bunlar yeşil meşe ,defne,kocayemiş,aahlat,kayın ve haşebi fundalıklar süpürge çalısından müteşekkildir. Makiler tahrib edilen veya yangınlardan zarar gören ormanların yerine kaim olmuştur. Dikeli çalılıklar arasında rengarenk ve mütemadivir örtü meydana getirmeyen levanta çiçeği,kekik,papatya,nerkis,gelincikle süslenir. Bunlar ilkbaharda yağın yağmurlaral yeşerir kısa bir zaman sonra sararıp kururlar.

Daima yeşil duran ve Akdeniz ikliminin karakteristik nebatı zeytin oldukça boldur. Karaisalıda kaza çevresinde 30.000 hektarı müteccavis zeytin deliceleri vardır.

Karaisalının dağlık kısmı tamamen ormanlıktır. Ormanlar Kamsıllı,Karsantı,~~Barazama~~ Pozantı bucakları arazisi içinde olup,en zenginleri ve tanınmış olanı Karsantı bucagı içinde Pos ormanlarıdır. Ormanların belli başlı ağaçlarınının sahil mintıkada Karaçam, Meşe,Çınar yaylâda,akçam,lâdin ve katran ağaçları teşkil eder. Ormanlardan meşir olanlar. Tos,Çetinlik,Cennetli,Karanlıdere,Hotalanı namlarla mahhli isim alırlar. Akdeniz makisi 700-800 m.irtifai kadar hakimdir. Her mevsim yeşil,parlak ve sert yapraklı nebatlardır. 800-2000 metrede sıcaklık hafifler,kışlar sertleşir,maki yerine iğne yapraklılar hakim olur. Daha yükseklerde dağ otlakları hakimdir.

Akarsular

Karahisalı kazasından dört büyük su geçer Çakıt,Körkün,~~Üçürge~~ Üçürge,Eylence. Bunlar Karsantınının Eyner mintikasından gelen kolla Çakıt ayağında birleşir. Seyhana teşkil ederler, Bu suların rejimleri muntazam değildir. Yağışların azlığı tabahurun fazlalığı yüzünden yazın suları azalır. Kışı nise boldur. Sel rejimine tabidirler.

İlkbaharda suları taşar bu zamanda suları bol ve meyil de fakla olduğundan aşındırma faaliyetleri fazladır. Sular dağlardan mühim şelâleler teşkil ederler. Büyük Çakır, Barazama,Kapuzbaşından 300 metreye

yakın bir şelale vardır. Bu suların elektrik tesisatı yapılmak suret-
~~ile~~
 tile geniş ölçüde istifade edilebilir. 50 yi mütecaviz değirmen bu su
 kuvvetile işler.

Çakıt

Bu suların en mühimi Çakıttır. Çakıt Ulukaşla etrafındaki filiş ve
 andezit dağlarından doğar. Ve Bolkar madeninden inen Kil deresi hariç
 hiç bir büyük kol ona daima kevvetini muhafaza eden aşınım faaliyetinde
 yardım etmez.

Çakıt kansekant bir mecra boyunca en kısa yoldan dağ ovalarının takı-
 mını birden azametli kanyonlarla keser, ve kaynağını iç taraftan alır. Ya-
 klaştırma 90 km.boyundadır. Çakıt dağlar arasında 1300-1400 m derinliği
 nde bir boğaz meydana getirir. Boğaz Aladağın kalker bloku içinde açıl-
 mıştır. Dar ve derindir. Boğazın bir yerinde Çakıt suyu mecrası tabii
 bir köprünün altından akmaktadır. Demir yolu Pozantıdan itibaren bu su-
 yu takib eder.

Çakıt kış ve ilkbaharda yağın yağmurlar ve karların erimesile ka-
 barır. Ve oldukça mühim tahribat yapar. Sularının bu mevsimde fazla olma-
 masının sebebi Akdeniz iklimine tabii olarak olacak yağışların kışa is-
 abet etmesi ve ~~tabii olarak~~ bu sebele tabahhurun olmamasında arayacağız.
 Yazın ise hem kuraklık var hemde tabahhurat fazladır. Bunun yüzünden
 yazları suları bariz bir surette azalır. Çakıt üzerinde Körkümle ~~bir~~
~~birleştikten sonra birleştikten sonra birleştikten sonra~~ birleşdikten sonra bir köprü
 vardır. Çakıt köprüsü sular taşıdığı zaman köprüyü götürdüğünden 1944 de
 köprü eski köprünün 5-10 m.ilerisinde yeniden inşa edilmiştir.

Körkün

Körkün Çakıttan sonra Karısalının ikinci büyük suyunu teşkil eder.
 Körkün Niğde ile Maden bucağı mintikasından doğar. Ve bir müddet Ecemiş

koridoru içinde akar daha güneyde oluğu terk ederek doğuya döner bir çok ~~su~~ şelaleler meydana getirir. Körkün suyu Kamışlı ve Karaisalı merkez bucağının doğusundan geçer. Güneyde Adana hududundan biraz önce Çakıtla birleşir. Körkün üzerinde de Çakıtla birleşmeden biraz önce bir köprü kurulmuştur. Adanaya giden şose bu köprüden geçer.

Eğlence suyu

Gene Toroslardan doğar. Karsantı Karaisalı merkez bucağı ve Çatalandan geçer. Oldukça uzun bir çaydır. Çatalanın güneyinde Seyhanın Eynerden gelen kolu ile birleşir.

Karapınar

Merkez bucakdan geçer. İlçe bu çayın doğusunda kurulmuştur. Karapınar önce düzlükde iken bir heyelan neticesinde bu günkü yerini almıştır. Eski den kalma değirmen ve diğer asar bunu gösteriyor. Şimdi de bu su fazla yağmurlarla deniz gibi bütün kasabayı istila eder, ve toprak kumlu, kili olduğundan yer, yer sular fişkirir. Karapınarın suyu azalınca bu sularda çekilir. Bu suretle sıtma yuvalarına meydana getirir.

Kaza hudutları dahilinde bulunan bu ~~su~~ sulardan başka Karaisalı kazası ile Kozan kazası arasında sınır meydana getiren Samantı suyu vardır. Yukarıda saydığımız sular Çakıtla birleştikten sonra tek kol halinde Adana hududuna girdikten biraz sonra Samantı ile birleşir. Seyhanı teşkil ederler. Kaza dahilinde hemen bütün köyler sular etrafında toplanmış içme ve ziraat için lâzım olan su ihtiyaçlarını bu çaylardan temin ederler.

II- BESERİ DURUM

1) Topoğrafik durum ve coğrafi vaziyet.

Kasaba Karapınar suyu vadisinin sağında Torosların güney eteklerinde kurulmuştur. Kasabanın bu günkü tabii yerini χ almasının bir çok sebepleri vardır. Bunlardan bir kaçına temas edelim:

Bu meseleleri coğrafi bakımdan izah etmek icabeder. Kasabanın kuzey kısmı dağlıktır. Güneyi ise Çakıt, Üçüğe ve Körkün sularının birleştiği ovalık sahadır. Sit bu su kenarlarındaki ovadan ziyade sırtta kurulmuştur. Bunun sebeplerini görelim. Bir defa bu şekilde kuruluşla kasaba hem sağlam temele istinad ediyor hemde ilk zamanlarda müdafaa maksadile arkasına dağa dayamıştır. Diğer sebepler ova nehir kenarlarında esasen dar bir sahaya inhisar eder, aynı zamanda, bu sular sel rejimine tabi olduklarından taşıdığı zaman etrafları su basması tehlikesine maruzdurlar. Bu bakımdan ovalar sıtma yuvalarıdır. Topoğrafik durumu kasabanın bu günkü yerinde kurulmasını icab ettirmiştir. Bu sebele kasabanın etrafında kendine az çok besleyebilecek arazinin mevcudiyetide sayılabilir. Kazanın ilk merkezi şimdiki yeri olmakla beraber muhtelif tarih devirlerinde yer değiştirmiştir. Nihayet Ramazan oğulları zamanında merkez Karaisaliya üç saat doğuda Körkün suyu üzerinde Hacılı köyü iken 1255 tanzimatta Çeceli'ye nakledilmiş, sonradan Karaisbey zamanında kazanın adı Karaisali olmuştur. Umumiyetle kasabanın iskanında bakı ve coğrafi mevki düşünülmiştir. Kasaba umumiyetle hafif meyilli sırtlar üzerinde etrafa hakim bir mevkiide kurulmuştur. Seyhan vilâyetinin kuzeyindeki kazalardan birinin merkezine teşkil edip 35,2' N enlemi ile 37,216' E boylamı üzerindedir. Vilayet merkezi olan Adanaya 45 km mesafededir. Anadolu-Bağdat demiryolu kasabanın batısından geçer. Bura-ya bağlı ^{Şeyhan iskanına} Karaisali bucağına 20 km mesafededir. Deniz seviyesinden yük-

yüksekliği 250-300 m, arasında değişiklik gösterir. Etrafındaki tepeler 700-800 m irtifaındadır. Kasaba ovaya inmemeğe şartile güneye doğru genişlemektedir.

2) Tarihçesi isim ve menşei, tarihi eserler.

Karaisalının eski adı Çecelidir. Bu adın menşei Türklerde adet edilmiş olan berekete izafe edilmiş bir yığın tabiridir. Harmanlarda buğday tanelerinin yığınlarına Çec tabir ederlermiş.

Kasaba^{nın} çok eskidenberi kurulmuş olduğu her tarafda rastlanan eserler, heykeller, inler, yer altı sarayları ve kalelerden anlaşılmaktadır. Kazanın ilk zamanlarına aid tarihi tamamilen karanlıktır denilebilir. Türkmen kabilelerinden birinin reisi olan Ramazan beyin Adanaya hakim olmasına kadar geçen zamanda bu mntıkayı Adana tarihi ile beraber tetkik edeceğiz.

Bizanslı Etienne, Uraⁿüsün iki oğlu Adanus ve Sarusun Tarsus halkile harbederk şehri kurduklarını bunlardan birinin adını şehre, diğeri- nin de ırmağa (Sarus= Seyhanın eski adı) verdiklerini nakleder. Bu havale bir çok istilâlara uğramışdır. M.E. 15 asırda (Hittite) Hittitz federasyonuna dahil olan ve sonra Asur hakimiyetine giren bu havale M.E. 6 inci asırda Keyhusrev (Cyrus) zamanında İran devletinin 333 yılında büyük İskender'in eline geçmiş ve onun ölümünden Selekiler (Seleucides) in hissesine düşmüş ve bu hanedan ile Mısır Batlamyus hanedanının mücadelesahası olmuş, nihayet milâda takaddüm eden asırda Pompe tarafından Roma imparatorluğuna ilhak edilmişdir.

İslâm orduları ilk defa VII inci asırda halife Ömer zamanında buraya geldiler. Müteâkiben bölge yeniden şarki Roma imparatorlarının eline geçti isede 2 asır sonra Abbasi halifesi Mansur tarafından tekrar fethedildi. Adana^{nın} İslâm Türk gurupları tarafından iskânı bu

devirde başlar. Bu guruplar muhafız olarak şehirlere yerleştirildiği gibi civarın dağlık ~~sahalarında~~ sahalarında kendilerine de arazi veriliyordu. XII asırda Adana havalisi Haçlılar tarafından istilâya uğramış, fakat sonra Konya Selçukileri tarafından istirdat edilmiştir. Bu devletin inkirazı sırasında mıntıkaya yerleşmiş olan Oğuz Türklerinden birinin reisi olan Yüreğir oğlu Ramazan bey Adana'ya hakim oldu. Karaisalının tarihi bu devirden başlar.

Yüreğir beyinin kollarından Karaisabey namında birisi o devirde Karaisalıdabir derebeylik kurmuşdu. Merkezin adı Çeceli idi. Kanuni Süleyman devrinde Karaisa namı altındaki zatın tesis ettiği beylik yürüklerin isyanına vesile kılınarak dağıtıldı. Buradaki beylerin mahalli ağalıklara taksim edildiği öğreniliyor. ~~Hatiboğulları~~ Hatiboğulları, Mulla Omar oğulları, Kuştemur oğulları, Kusun oğulları, Farsak ve Emir oğulları gibi. (Miladî 1378) bu isyanda Kütahya'ya sürülen hacı Habib bey 7 sene menfada kaldıktan sonra Menemende yerleşdi ve aradan zaman geçtikten sonra hirî 1129 da bunun evlâtlarından hacı İbrahim isminde bir zatın tekrar buraya gelerek ecdadının adını Menemencioğlu namile ihya ve derebeylik kurduğunu ve ikinci kurulan bu beylikde ki Menemenci lâkabının bu geliş menşei olduğu anlaşılıyor. Tanzimatta (hiçri 1255) Abdülmecit zamanında derebeylikler kaldırılmış ve 1282 ye kadar müstakil olarak idare edilmiş, Ali Ramazanoğullarının kaza dairesi Çeceli'den 3 saat doğuda bulunan Hacılıda imiş. Sonradan Çece'liye nakledilmiştir. Kaçkaçda halkın ekserisi bilhassa Karahisalinin bucağı olan Pozantı'ya sığınmıştır.

TARİHİ ESERLER

Şarki Roma imparatorluğu devrinde bir kaç bin ~~haneli~~ haneli büyük bir kasaba ve bilhassa zeytinciliğin inkişaf ettiği mıntika olarak görüyoruz. İslâm devrinde Ehlisalip istilâlarından sonra bu kasabanın harab olduğu mevcud bir çok eserlerle sabittir. Kaza çevresinde 30.000 hektarı müteca-

viz zeytin delicelerile doludur. Bunlar sonradan bakımsızlık yüzünden şimdiki halini almıştır. Eskiden kazada 27 cami,10 mescit,40 medrese 1 kilise,30 sibyan mektebi,12 han,45 değirmen,30 dükkân,5 fırın,ve saire mevcuttur. (1)

Karaisalıda ki caminin etrafında Menemencioğlu hacı Ahmeç bey tarafından sağlığında yaptırılan bir mezar ve İstanbul'da hazırlattırılıp yazdırılıp, getirtilen mermer sütun şeklinde ki mezar taşında şu kayıtlar vardır: Mezar taşı süslü bir sütun şeklinde baş ve ayak uçlarına aittir. Mezarıda hazırlanmış bir ~~rak~~ haldedir, Fakat Ahmey bey maktulen İstanbul'da öldürülmüş olduğundan bu mezar boş kalmış ve baş ucu taşındaki tarih rakkamının yalnız (12...) yazılmış ve diğer rakkamlar boş bırakılmıştır. Mezar taşında şu yazılar vardır:

Ah Minel-Mevd

- 1) Karaisalu sancağı akdem
- 2) Hândan mekkârım unvanından
- 3) Merhum ve mâfurul-Muhtaç
- 4) İlâ rahmeti rabbülğafur
- 5) Menemenci zade esseyid
- 6) El'haç Ahmet bey efendinin
- 7) Ruhu için elfatiha

Sene 12...

Şimdi bu aileden bir kısmı İstanbul'da yerleşmiş, tehsil görmüş devlet ricali arasında yükselmişlerdir. Menemencioğullarından bir kaç aileden Adana'da çiftçilikle meşguldürler.

Karaisalı'da eskiden kalma sütunların enkazı, bir sahrınc, kayalarda kazılı yer altı x bodrumlu bir saray gibi eserlere rastlanır. Fakat hiç biri yazılı ve kabartma levhalar bu harabelerin yığınlarında bulunmamıştır. Mahallî isimleriyle Kasırga, Maseret, Gireği, Karaköy, Eynes

1) Şemseddin, Sami: Kamusul~~â~~ a'lam

gibi mevkiiler, Pos ve meydan x kaleleri görölmeğe değer varlıklardır.

Kaza merkezinin içinde Bizanslılardan kalma yekpare kayalar vardır. Bunlardan biri kasabanın içinde biride kenarında olmak üzere iki tanedir. Bu kayaların harice açılmış birer pencereleri var ve toprakdan iki, ikibuçuk metreden yüksekte açılmışdır. Kasabadaki daha geniş ve iç serisinde taksimat, bir takım dolpalar vardır. Burası kaçkaçta tayyarelere karşı sığınak vazifesi görmüş diğeri de, cephanelik olarak kullanılmışdır. Karaisalı ve çevresindeki tarihi eserler hakkında şöyle bir liste veriliyor:

Karaisalı merkezinde	Ören yerleri vardır. Ve bir gözlü karakolu var.	Bulunan bazı parçalar ve küpler okul müzesindedir.
Kal'a dağı	Merkeze bağlı meydan yaylâsında	civarında harabeler vardır.
Mihvankale	Kale köyü üzerinde	Orta çağa ait büyük bir kale var.
Keştepe	Merkeze bağlı bir köy	civarında harabelerden kalma bazı eserler ve sütun başlıkları var.
Aksu-Kale boynu	Yirikler nahiye merkezine bağlı	Kale aksamı bina ve kilise harabeleri vardır.
Aydınlı köyü	Çatağan na. bağlı	Klise harabeleri
Çarkpare	Karsantının Eğner mevkiindedir.	Kale vesaire var.
Akören köyü	Uzunkuyu civarında	Bir çok eski eserler harabe yerleri vardır.
Yelatan köyü Tekir	Pozantı'ya bağlı Üskül mevkiinde	İbrahimpaşa tabiyeleri
Körkün suyu	Kamışlı na. de	Çopuroğlu kalesi ve mağaralar
Eski Anaşah	Pozantı mintikasında	Kale ve harabeler

Eski keler	Bostahta yolu üzerinde	Kayadan oyulmuş mezarlar
Fenise	Aşçı Bekirli k.E.da	Yeraltı mezarları
Bobuşlu köyü	Köy civarında	N den Se 40-50 m.ve daha ziyade uzadığı tahmin olunan yeraltı dehlizleri ve mağarası.
Menemenci köprüsü	Aşçı Bekirli sınırı başında	Köprünün batısında oldukça yüksek bir yerde bir kaç yüz davar alabilecek yerüstü büyük mağarası

Yukarıda yazılı liste kaza milli eğitim memurluğunun Adana müzesine vaktile gönderdiği rapordan alınmıştır. Müze müdürlüğünün incelemesinde bu harabe ve eserlerin Greko-Romen ve Bizans devirlerine ait eserleri taşıdığı tespit edilmiş ise de her birinin yerine gidilip görülemediğinden daha eski çağlara, Etiler devrine ait eserlerinde bulunması kuvvetle tahmin edilmektedir. Kazada bulunan eski eserlerin ekserisi ilkokulda bulunuyor. Okulun merdiven başlarında dört tane Bizansa ait heykel başları oturtulmuştur.

Kazanın mülki ve idarî taksimatı

Mülki taksimatı

Karaisalı kaza merkez bucağından gayri dört bucağa vardır.

- 1) Çatalan (Merkez 10 hane 70 nüfus köyleriyle beraber nüfus 10262)
- 2) Kamışlı (" 145 " 766 " " " " 5846)
- 3) Karsantı (" 78 " 150 " " " " 8296)
- 4) Pozantı (" 110 " 420 " " " " 3615)

İdarî taksimat

Karaisalı oldukça geniş bir kaza ve idarî teşkilatı muntazamdır. Bir kaymakam makamı, adliye, nüfus, hususi muhabese, milli eğitim memur-

luğu, hüümet tababeti, tapu sicil memurluğu, P.T.T. şefliği, belediye, jandarma teşkilâtı, icraz memurluğu, mal müdürlüğu vardır. Yalnız resmî müesseseler dağınık ve kira ile dir. Kızılay, çocuk esirgeme kurumu, polis teşkilâtı yokdur.

Asayiş

Kazanın asayiş ve emniyet durumu iyidir. Kaza çevresinde jandarma teşkilâtı vardır. Merkez köy ve bucaklarda birer karakol vardır. Bu karakollar merkez karakolu, Kelebek, Çatalan, Eğnet, Karsantı, Posyabasan, Pozantı, Kamışlı'da birer karakol vardır. Adliye teşkilâtı var fakat, mühim vak'alar daha ziyade kazanın bağlı bulunduğu vilâyet merkezi olan Adana ya devredilir. Hapishanesi yokdur.

Karaisalı kazası köylerini gösterir cetvel

Sı.no.	Köyün Bucağı	Adı	Hane adedi	Nufusu
1)	Merkez	Çeceli	203	1002
2)	"	Akkaş	48	145
3)	"	Aşağı Belemelik	80	394
4)	"	Aşağı Yirikler	92	456
5)	"	Arapalı	26	145
6)	"	Aladađlı	70	324
7)	"	Ayakkıf	78	369
8)	"	Barakdađı	77	459
9)	"	Başkıf	43	228
10)	"	Bolacalı	27	112
11)	"	Bozcalar	48	262
12)	"	M.Bostahta	63	340
13)	"	Bucak	78	436

14)	"	Çakallı	128	536
15)	"	Çevlik	52	292
16)	"	Çorlu	61	390
17)	"	Çukur	85	555
18)	"	Durak	130	572
19)	"	Ebulhadi	35	135
20)	"	Etekli	98	627
21)	"	Fadıl	37	182
22)	"	Gerdibi	30	349
23)	"	Gildirli	30	204
24)	"	Gökhasanlı	24	115
25)	"	Gökkuyu	23	125
26)	"	Güvenç	w77	347
27)	"	Hacılı	59	312
28)	"	Hacıraplar	21	75
29)	"	İncirgediği	82	456
30)	"	Kaledağı	68	410
31)	"	Karahasanlı	25	112
32)	"	Karakuyu	18	101
33)	"	Kıralanı	104	355
34)	"	Kocaveliler	60	254
35)	~~Kırmızı~~	Kuumdere	80	334
36)	"	Kuyucu	54	214
37)	"	Kuzgun	125	590
38)	"	Küçükçınar	89	512
39)	"	Kütüklü	32	115
40)	"	Maraşlı	49	217
41)	"	Milvankale	40	233
42)	"	Murtçukuru	104	316

43)	"	Nergizlik	46	138
44)	"	Pirili	63	394
45)	"	Rumkuş	112	648
46)	"	Salbaş	44	282
47)	"	Söğütlü	72	410
48)	"	Tepeçaylak	25	179
49)	"	Topçu	56	307
50)	Pozantı	Belemelik	110	420
51)	"	Alpı	70	433
52)	"	Gökbez	25	249
53)	"	Eskianhşah	22	169
54)	"	Şıhlı-Bürücek	80	789
55)	"	Yenianaşah	60	360
56)	Çatalan	Çatalan	10	70
57)	"	Akçalı	39	211
58)	"	Bekirli	75	434
59)	"	Çevherli	49	402
60)	"	Çocuklar	24	149
61)	"	Döşkevi	65	497
62)	"	Dörtler	72	563
63)	"	Eğlence	40	265
64)	"	Eğeciuşağı	27	119
65)	"	Emelcik	47	257
66)	"	Fettağlı	24	163
67)	"	Hacımusalı	64	343
68)	"	Karayusuflu	93	750
69)	"	Kaşoba	95	527
70)	"	Kırıklı	94	704
71)	"	Körüklü	75	414

72)	"	Köşefakılı	25	90	283
73)	"	Kuşçusofulu	36	184	361
74)	"	Memişli	35	269	213
75)	"	Müsait	49	285	49
76)	"	Nıhlı	19	138	309
77)	"	Ömerli	55	316	189
78)	"	Ürcün	13	129	330
79)	"	Sadıkali	35	216	142
80)	"	Sarımemetli	89	443	107
81)	"	Tatık	16	99	197
82)	"	Torunsolaklı	68	447	272
83)	"	Topkaralı	29	184	164
84)	"	Tümenli	50	243	169
85)	Kamışlı	Yukarıyirikler	145	766	380
86)	"	Aşçıbekirli	130	477	327
87)	"	Beyazkişlakçı	83	361	303
88)	"	Bobuşlu	40	181	165
89)	"	Hamidiye	82	494	399
90)	"	Karakışlakçı	93	429	386
91)	"	Perakendesolaklı	75	477	113
92)	"	Yağlıtaş	80	370	82
93)	"	Yelatan	99	447	139
94)	"	YukarıBelemelik	130	409	189
95)	Karsantı	Mansurlu	78	150	
96)	"	Akören	149	812	
97)	"	Barazama	65	270	
98)	"	Boztahta	25	172	
99)	"	Büyükçakır	100	347	
100)	"	Büyüksofulu	101	522	

101)	"	Çarhıpare	56	383
102)	"	Çeritler	92	531
103)	"	Dayılar	27	218
104)	"	Darılık	10	49
105)	"	Dölekli	44	205
106)	"	Ebrişim	34	128
107)	"	Eğner	49	230
108)	"	Kabasakal	25	142
109)	"	Kapuzbaşı	30	187
110)	"	Karahan	39	197
111)	"	Kelerbaşı	45	272
112)	"	Kıcak	33	166
113)	"	Kışlak	32	159
114)	"	Kızıldam	40	328
115)	"	Kökez	56	327
116)	"	Menteş	45	290
117)	"	Mazılık	56	185
118)	"	Posyağbasan	61	309
119)	"	Uzunkuyu	28	266
120)	"	Topallı	19	113
121)	"	Yetimli	19	89
122)	"	Yüksekören	19	139
123)	"	Gökçeköy	40	189

Nufus

Kaza halkını iki kısımda tetkik edeceğiz.

a) Yerli

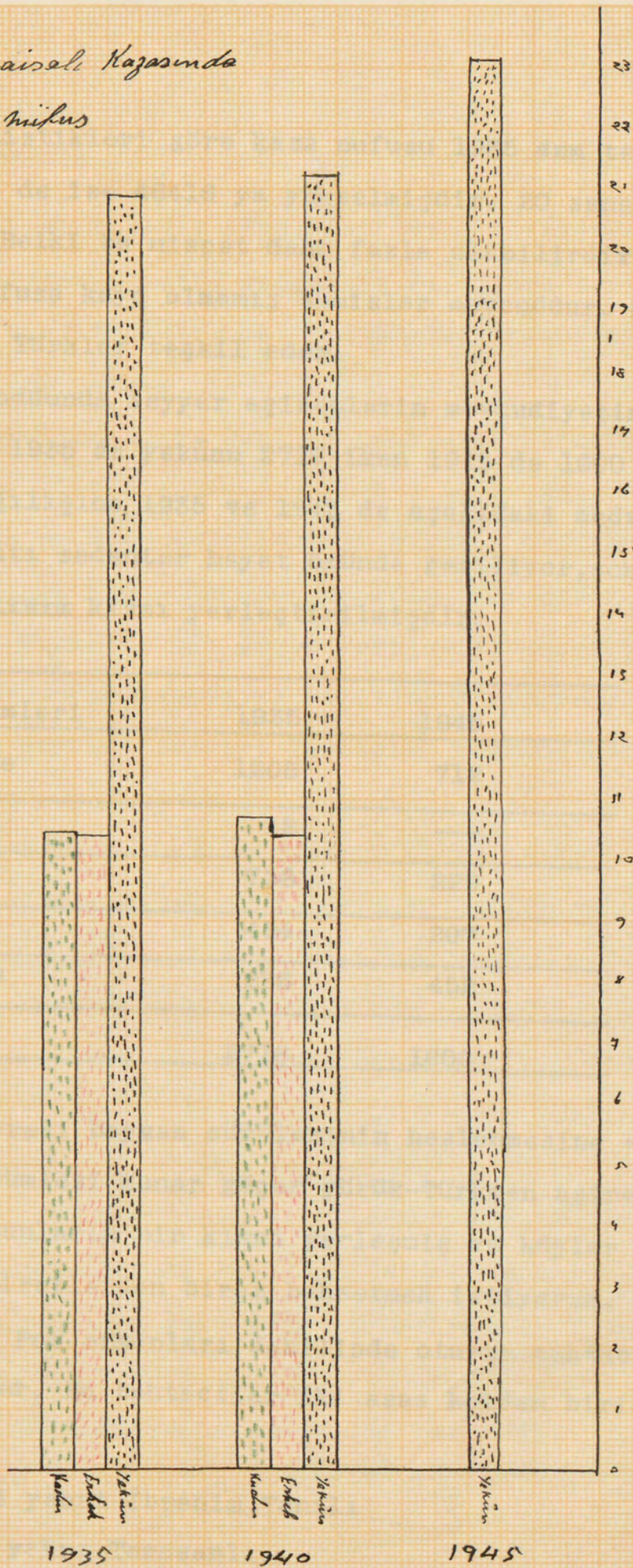
b) Göçebe aşiretler.

a) Karaisalı ilçesinden nüfus 1945 son nüfus sayımına göre 46416 dır. Ve kilometre kareye 10 kişi düşer. 1935-1940-1945 nüfus sayımlarını karşılaştırdığımız vakit tedrici bir artış görürüz. Bu artışın sebeplerini sıhhi durumun düzelmesi ve doğumda aramalıyız. Fakat asıl sebep göçebe nüfusun köylere de yerleşmesile de izah edebiliriz. Meselâ 1935 de Kanar geçer göçebe adedi 2708 iken, 1945 sayımında 1600e inmiştir. Nüfusun hem en hepsi Türk ve müslümandır. Aralarında meshep ayrılığı yoktur. Şimdi 35-40-45 nüfus sayımlarını karşılaştıralım.

Bucak isimleri	1 9 3 5		1 9 4 0		1 9 4 5
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	-----
Merkezde	8070	7915	8419	7943	18397
Pozantı	1255	1276	1343	1447	3615
Çatalan	4610	4476	5058	4799	10262
Kamışlı	2623	2663	2753	2678	5846
Karsantı	3952	4118	3897	4030	8296
Yekûn	20935	20908	21470	20897	-----
	-----		-----		-----
	41843		43447		46416

Karaiseli Kajasunda
 mifus

1 cm = 2000 Stufes

Bu istatistikleri göre kaza nüfusu 1935 ~~den~~ te 21843 iken 1940 da 43447 ve 1945 de ise 46416 ya yükselmiştir. 20 sene müddetle nüfus 4673 artmıştır. Belki bu nispet daha fazla olabilirdi fakat halâ askere gitmemek için nüfusa kayd olmamış şahıslar mevcuttur. Kaza halıkını eskidenberi yerleşmiş Türkler teşkil eder.

b) Kaza huddunda seyyar aşiretlerin mevcudiyetine yukarıda izah etmişdik. Bunların 1935 de yekûnu 2718 iken 1945 de 1600 e inmiştir. Bunların nahiyelere dağılışına 1935 ve 1945 de aşağıdaki cedvelle işaret edebiliriz. Göçebe hayatı sedanter hayat önünde geriliyor, son zamanlarda aşiretlerin mühim bir kısmı yerleştirilmiştir.

Bucak isimleri	1935	1945
Merkezde	1208	712
Pozantı	12	---
Çatalan	758	229
Kamışlı	454	207
Karsantı	286	452
Yekün	2718	1600

Kazanın çevresi hayman sürülerinin beslenmesine elverişli olduğundan halkın hemen cümlesi Kanar göçer yürük-Türkmen aşiretlerine mensubdurlar. Sonradan bunların bir kısmı yerleşmiş ve köyler kurmuşlardır.

Bu göçebe aşiretlerden biraz bahsetmek istiyorum. Nergislik, Hankın, Pozantı köylerinde Pos ormanları dahilinde oturan tahtacılar kereste ve odun işleri görürler. Bu tahtacılar iki esas koldan birincisine mensubdurlar.

- 1) Hacı Emirli yahut İbrahim Tanılı
- 2) Yanyatırlı yahut Torosanlı

Hacı Emirliler

İslahiye merkezine bağlı (Kabaklar köyü) civarında makamı bulunan İbrahim Sani isimindeki zatın ~~evlatları~~ evlatları tarafından yolları görülen Sofiyan alevileridir. Halis Oguz Türklerindedir.

Yanyatırlılar

Ceyhanın merkezine bağlı Evciler namı diğer (Torosan dede) köyünde mezarı bulunan ve türbesi olan (Yanyatır) adile anılan zatın İzmir'in Narlıdere köyünde yaşayan evlatlarının gündeki Sofuyan alevi Türkleridir. Bunlar yakın yıllara kadar tamamen ormanlık bölgelerde seyyar durumda idiler. Şimdi artık yukarıda adı geçen Nerkislik, Hacıkırı, Pozantı köyleri ve Posyağbasan civarına yerleşmişler, ve ev bark yapıp diğer eski yerli köylüler arasına karışmışlardır. Nerkislik köyünde sade tahtacılar vardır. Köy 20 sene evvel kurulmuşdur.

Aladağda yaylayan yürük ormakları (Karalar, Karahacılı, Bozdoğanlı, Sarıkeçili, Karakoyunlu, Karakayalı, Cerit, Aydınlı) adlarıyla anılan aşiretlerdir. Aladağın güneş eteklerinde yerleşmiş olan iptidai saf bir dirlik süren Karatepeli köyleri, dil ve anane bakımından tetkike değer. Bu adla anılan 7 köyün ayrı, ayrı adları şunlardır. (Darılık, Karaman, Küp, Kızıldam, Mengez, Darışukuru). Karaisalının Hacılı, Barraklı köylerinin adı da dikkate değer. Bunlar Barrakdağı civarında otururlar. Bu köy civarında (Koparan) cemaati diye de bir aşiret vardır. Maamafih Karaisalının son zamanlarda hakimleri (Menemenci aşireti beyleri) idi. Bu köy şimdi ilçe merkezi olan Çeceli (Karaisalının eski adı) köyünü merkez yapmışlar ve oradaki konaklarında derebeylik sürmüşlerdir. Bütün bu aşiretler Osmanlı hükümeti zamanında İfrazı Zülkadriye hassı adıyla anılardı.

Bu göçebe kabileler arasında hala yaylâğa, kışlağa göçenleri vardır. Şimdilik bu hayat yalnız dağlık mıntıkada ve genel olarak Karsantı bucağında kalmıştır. Aşiretlerin itaat ettikleri belli başlı bir reisleri yoktur.

İçlerinde en zengin olana hürmet gösterirler. Koyun ve keçi yetiştirmekle meşgul olan aşiretler her sene muayyen yollar takib ederek yazlık ve kışlık merâlara göç ederler. Yazı dağlarda ve yaylalarda geçiren aşiretler kışın güneydeki ovalara göç ederler. Bunlar eylül ve ekimden itibaren ovaya inerler. 1-1,5 ayları yollarda geçer. Önce erkekleri sürüyü toplayarak yola çıkar. Geride kalan kadın ve çocukları çadır ve çok az yekuntutan, yek-deneee kadar az olan eşyalarına develere yükleterek aynı yolu takib ederler. Hemen her göçebe ailenin bir devesi ve bir merkebi vardır. Bu göçebeler kış aylarını ~~ovada~~ Çukurovada geçirdikten sonra mayısta tekrar yaylâlara dönerler. Köylere kayıtlı olmayan aşiretler buldukları her otlulu ve k sulak yerlere konarak kışları kendik ~~yapıt~~ yaptıkları keçi kılından çadırlarda geçirirler.

İlçede kıyafet

Halk genel olarak kendi el dokuma tezgahlarında yaptığı pamuk, yün dokumaları giyer kadınlar şalvar giyerler üzerine aba dedikleri bir nevi ceket takarlar. Başlarında peştemalları vardır. Erkekeleri ise gene şalvar giyer üzerine mintan denilen yakasız önu kapalı gömlek giyerler. Yanlız memur aileleri şehir kıyafetile dolaşırlar. Giyiniş muhite mahsus ~~ve~~ iptidaidir. Karsantı mintikasında ve merkez bucağının dağlık mintikasında çok iptidai bir hayatın devam etmekte olduğu yerlere raslanmaktadır. Sahil ve yaylâ mintikalarında başlıca giyim vasıtaları pamuk ipliğinden ve elle dokunan sade, çeşitli boyalı bezlerdir. Ayakkabı dağlık mintikada erkeklerde çarık, kadınlar yalın ayak, edik ^{denen} ücu topak, kalın iplikle dikilmiş ökçesiz yemeni giyerler. Halk bunları ekdiği veya başka yerlerde devşirdiği pamuktan, beslediği koyun ve daha çok kıl keçisinden temin eder.

Lisan ve anane

Lisanları Türkçedir. Lehçe farkı ~~yokdur~~ yokdur. Ananeye çok sadık ve oldukça mutasıptırlar. Mahhalinde yaptığım tetkiklerde yerlilerin kendi ağzından adetlerine ait hiç bir malumat alamadım. Memur ailelerinden

öğrendiğime göre düğünlerinde davul çalarlar, bir çok milli oyunlar oynarlarmış. Eğlenceleri hemen hemen bir hafta sürer gelini at veya deve ile götürürlermiş. Eğlence yerleri mevcut olmadığından arada sırada Adanadan gelen seyyar tiyatro halkı eğlendirir. Bir tek kahvesi vardır. İşsiz halk boş zamanlarını akşama kadar burada geçirir. Bir parkı varsada çok bakımsız, adeta imar edilmeden harab olmağa yüz tutmuş vaziyettedir. Yazın Eğlence denen bir mahal de yeraltı köprüsü denen yere aileler sabahdan yemekleriyle giderler. Burada Eğlence suyu bir müddet kaybolur ve biraz ilerde tekrar meydana çıkar. (Anlaşıldığına göre karslık bir arazidir). Üzerinde köprü gibi kalan bol ağaçlı ve güzel bir mesire yeridir. Memurlar yazın ailelerini İstanbul ve diğer vilayetlere gönderiyorlar. Yerlilerin bir kısmı da Kızıldağ, Bürücek, Karsantı, Kamışlı, Anahşah yaylalarına çıkıyorlar. Bu yayalalara yakın şehirlerden ve bilhassa yazın sıcaktan kaçan oldukça büyük bir halk kütlesi gelir.

4) İskân şekli ve mesken tipleri

Kasaba ve köylerde: Torosların güney eteğinde Seyhanın kollarında Karapınar, Çakıt, Üçüğe, Eğlence suları boylarında köyler sıralanmıştır. Burada görülen iskân şekli toplu iskândır. Herne kadar bu mesele ele alınmamışsa da iskân bölgede toplu oluşunun bir sebebidir su meselesidir.

Kasabada:

Evler tepelerin sırtına doğru yüklenmektedir. Sebebidir buradaki nehirlerin sel rejimine tabi olmasıdır. Evler ekseriya sıkışık bir kısımda tek tekdir. Burada evleri iki kısımda tetkiki edebiliriz. Eski evler, yeni evler

Evlere geçmeden önce biraz kasabının görünüşünden bahsetmek istiyorum. Kasabının ön kısmında genişçe bir meydan ve bu meydanın etrafına sıralanmış 5-10 dükkân vardır. Eskiden bu meydan da bir saray varmış sonradan yanmış. Kasaba Karapınar suyunun sağ sahilinde kurulmuş, iki mahalleden müteşekkildir. Biri Karapınar, diğeri Selamipınar. Kasabada çarşı denilebilecek 15-20 dükkân varsada ihtiyacının çoğunu Adanadan temin eder.

Bu dükkânların bir kısmının üzeri evdir. Eski evler taş ve topraktır. Üzerleri damdır. Tek ve çift katlıdır, fakat ekseriyeti çift katlı evler teşkil eder. Hemen hepsinin önünde tahtları vardır. Yazın sıcak olduğundan geceleri bu tahtalarda yatarlar. Evlerin bir çoğu bir kaç odadır. Kasabadahilinde tek odalı evler çok az yer tutar. Umumiyetle pencerelerinde cam yoktur. Bir kısmının tahta kapakları var bazılarıda kışın mukavvalarla kapatıyorlar. Evlerine 1t katı ağıl olarak kullanılır. Hayvanlarını burada muhafaza ederler. İkinci katıda kendileri otururlar. Resmî daireler maalesef kira ile tutulan eski evlerdir. Resmî bir daire olarak kullanılışlı olmaktan çok uzak ve harab bir haldedir. Meslâ kaymakam makamı, nufus, tabı, hâükümet tababeti beş odalı harab bir evde barınmaktadır. Yeni evlere gelince:

Bunlar yeni ~~max~~ plâna göre yapılan fakat çok az yer tutan evlerdir. Bir kısmı taş bir kısmı betondur. Bu yeni binalarda daha ziyade memur aileleri otururlar. Yanlız ilk okul, halk evi, ve kaymakam evi betondur. Umumiyetle eski evlerin cephesi güneye bakar ve evleri birbirinden ayıran hiç bir emare yoktur. Hatta bazısının ikinci kat merdiveni dahi dışardadır. Emniyetli olmamakla ~~beraber~~ beraber pek sağlam değildir. Yeni evlerimise kenarları çitle çevrili, kendilerine mahsus küçük birer bahçeleri mevcuttur. Bu vaziyet memleketimizin her bakımdan ileri sayılacağı Seyhan vilâyetine bağlı Karaisalı için ~~üzünü~~cek bir vaziyettir. Binalarda umumiyetle malzeme olarak toprak, taş, kereste, kum, kireç, ve beton kullanılır.

Köy evleri: Köyleri dağ ve ova köyleri diye ayırmışdık. Karsantı, Kamaşlı ve Pozantı bucaklarına bağlı olan köyler dağ köyleridir. Bunların yekûnu 55 köydür. Bu dağ köylerinde ekserisi ormanlık sahaya yakın olduğundan evlerinde kullandıkları malzeme yerine göre taş ve keresteden yapılır. Ova köylerinde ise daha ziyade taş ve toprak kullanılır.

Ova köylerinde evler gene çift ve tek katlı olarak yapılır, hakim olan gene toplu iskândır. Evlerin üzeri dam ve toprakla örtülüdür. Bir yeya iki odalıdır. Çift kat olanların alt katını hayvanlarına tahsis etmişlerdir. Tek kat olanlar ise ya iki oda yanyanadır, gene, birine hayvanlarına tahsis ederler veya geniş bir oda yaparak ortasını bir bölme ile ayırarak bir tarafına hayvanlarını koyarlar. Bu şekil evler sıhhi olmamakla beraber fakir köylü odun ve kömürünü temin edemediği için bu şekilde yaşamak mecburiyetini hisseder. Dağ köylerinde ise hayat çok daha iptidaidir. Hatta mağarada sürülerle beraber yaşayan insan guruplarına rastlanır. Daha ziyade evler tek katlı küçük birer pencereleri vardır. Bu köyler temizlikten çok uzaktır. Dağlarda göçebe olan çobanlar ise kıl çadırlarda otururlar. Bu çadırlar oldukça geniş ve iki türdür. Bir kısmını her tarafı kapalı ve önünde küçük bir kapısı vardır. Veya dört tarafı açık üzeri şemsiye gibidir. Bunlar daha ziyade yazın kullanılır. Bu çadırlar su geçirmezler.

5) Kültür faaliyet

Karaisalıda kültür faaliyetin Cumhuriyet devrine kadar çok sönüktür. İlk okul 1317 de açılmıştır. Adananın işgali sırasında bu okul hastane olmuş ve kayıtlar kaybolmuştur. O zamana aid mezun sayısı 48 diki bu 1340 a kadardır. 1340 tan 1946 ya kadar 256 mezunu vardır. Elan 280 talebisi mevcuttur. ~~1924~~ 1933 den mektep şimdiki binasına nakletti ve eski okul özel idare binası oldu. Şimdiki yeni bina 5 dershanelidir. Bir bodrum katı vardır. Okulda eski eserleri ihtiva eden kendine göre küçük bir müzesi mevcuttur.

Karaisalı kazası hududları dahilinde 26 okul vardır. Bu okullardan biri kaza merkezinde, 8 i kaza merkez bucağı köylerinde, 6 sı Çatalan, 5 i Kamışlı, 2 si Karsantı ve 3 ü Poazantıdadır. Bu okullardan 5 tanesi enistütü mezunu, 2 si bağımsız eğitimli, (Kamışlı, Çatalan bucaklarında olmak üzere) 2 si öğretmenli, eğitimli diğerleri de öğretmenlidir. Öğretmen sayısı 6 sı merkez kazada, 26 sı köylerde olmak üzere 32 tanedir.

Halen 3 ü merkezde, 18 i köylerindedir. Faal öğretmeninin birisi merkezde 3 ü köylerinde, 4 vekil öğretmeni, 4 de eğitimci vardır. Bu okullardan mezun olan talebelerin çok az bir kısmı orta okula gider. Hele yüksek tahsile devam edenlerin sayısı pek azdır. Buna sebep olarak halkın fakirliğini ileri sürebiliriz. Bir aile çocuğunu kaza dışındaki okullarda okutmak için bir çok fedakarlıklara ve maddî sıkıntılara katlanmak zorundadır. Bu gibi imkansızlıklar yüzünden istidatları körletilmiş bir çok gençler mevcuttur.

1945-24 kasımında yapılan umumi okuma çağındaki çocuk sayımına göre 4950 ve 3738 kız ki yekûn 8688 okuma çağında olan çocuklardır. Bunlar 7 ilâ 16 yaş arasındadırlar. Okulu bulunan köylerde okuma çağındaki çocuk sayısı ise merkezde 95 erkek , 62 kız mecmu 153, köylerinde 1424 erkek, 921 kız tespit edilmiştir. Öğretmenler ihtiyaca kafi değildir. Kütüphanesi yoktur. Halk evinde bazı kitaplar bulunursa çok mahduttur. Halk evi her zaman için halka açıktır. 126 köyü bulunan bir kazada 26 okul tabiatî ihtiyaca kafi gelmemektedir. Geriye kalan 100 köy tamâmîle okuldan mahrumdur ki bu çok üzücü bir haldir.

6) Sıhhi durum, belediye faaliyeti, tenkit ve teshin:

Sıhhi durum:

Kazada sıhhi durum oldukça normaldir. Sarî hastalıklardan tüberküloz, frengi vardır, fakat yekûnu azdır. Dağlarda yaşayan köylüler çok sıhhatli ve gürbüzdür. Ovada sıtmadan şikâyet edilir. Sıtma kazada oldukça büyük tahribat yapar. En faal zamanı köylünün tarlada çalıştığı hasat zamanıdır. Bu zamanda sıtmadan ölenlerin sayısı pek çoktur. Merkez kazada bir hükümet tabibi, bir ebe ve birde Çatalanda köy ebesi mevcuttur. Eczanesi yoktur. Seyyar sağlık memuru varsada vilâyete aittir. Senede sıhhat müdürlüğü merkez vilâyetteniki sıhhat memuru gönderir ve kinindağdır. Bir dispanser dahi yoktur. Hastalık ilerlediği takdirde vilâyete getirilir ki bu da kışın hemen hemen imkânsızdır. Yolsuzluk

Yüzünden kazada kışın bir nevi kapalı ekonomi hüküm sürer.

Belediye faaliyeti:

Belediye teşkilatı bir reis, bir kâtip, bir tahsildar, iki tanzifat, ve inzibatçı ve 12 azadan müteşekkildir. Bütçesi tedricen 21.000 e çıkmıştır. 1944 de çarşı yanmış ve yanan yerler henüz imar edilmemiştir. Belediye faaliyeti az ve halk pasiftir. Bir oteli vardır, altı han olarak kullanılır, geniş bir ağılı vardır 30-40 hayvan barındırır. Belediye biri Adanaya diğeri, Karaisalı bucağına olmak üzere iki şose yaptırmaya teşebbüs etmişse, henüz hiç biri tamamlanamamıştır. İmar plânı düşünülüyorsa da zamana muhtaç ve halk fakirdir. Belediyenin tasarımlara arasında ön safda gelen: Bidefa ilçeyi yolsuzluktan kurtarmak, Adana şosesini tamamlamak ikincisi ~~ex~~ resmî daireleri eski harab binalardan kurtarıp rahat çalışılabilecek birer bina kurmaktır.

Belediyenin yaptığı en büyük işlerden birisi su meselesidir. İçme suları merkezde Karapınar ve Selâmpınarı adındaki iki sudan, pınar ve kasaba dahilindeki çeşmelerden sakalarla temin edilir. Karapınarın suyu kireçli ve ağır bir sudur. Parkın gerisinde bir ahvuzda biriktirilerek kaza merkezinde su kuvvetinden faydalanılmak suretile bir trübin ve elektrik santrali meydana getirilmiştir. Aynı zamanda bu tesis kasabanın içme suyunu temin eden bir tulumbayıda işletmektedir. Su tesisatı 1946 da yapılmıştır. Kaza içinde 13 çeşmesi vardır.

Köylerde su meselesi daha müşküldür. Yakın derelerden, pınarlardan çaylardan, bunlara uzak olan yerlerde ise açılmış ve yapılmış kuyu ve tulumalarda temin ederler. Bazı köyler su kenarları taşma tehlikesine maruz bulunduğundan tepeler üzerinde. Tepelerden vadiye inip sularını hayvanlarla taşıyorlar ki bu çok zor bir meseledir. Her yerde kuyu açmak imkânı da yoktur.

Elektrik tesissatına gelince:

Yukarıda bahsettiğimiz tribün ve elektrik santrali 1944 de kurulmuş

220 voltur. Ayrıca iki çırçırda işletir. Kasabının hemen her evinde elektrik tesisatı vardır. Köylerde bilhassa dağlık mntıkada halkın aydınlatma vasıtası genel olarak çıradır. Gazı yalnız geçeleri hayvanlarına bakmak için tenekeden yapılmış çıhalığık ve gemici fenerlerinde kullanırlar. Isınma vasıtalarında ocaktır. Bunlarda yerine göre çeşitli ağaçların odunu yakılır. Dağlık mntıkada yakılan odunların ekserisi çamdır. Su kenarlarında kurulan köylerde kullanılan odunlarsa fundalıklardan ve tarlalardan temin edilen odunlardır. Dağlık mntıkada kömür imal ediliyorsa da bunu kullanmak için değilde daha ziyade kâr için yani, para kazanmak için imal ederler. Kasabada daha ziyade odun kullanılır. Yeni memur evlerinde soba kullanılırsa da yine odun yakılır ve miktarı azdır. Mangal kullanan evler daha fazladır. Bu mangallarda kömür yakılır.

III- İKTİSADİ DURUM

1) Ziraat ve ziraat mahsulleri:

Karaisalının bellibaşlı ovaları yoktur. Ekim yapılan ve hayvan yandırılan düzlükler dağlar arasında ve akarsu kenarlarındadır. Kazanın dağlık kısmı ovalık kısmından daha fazladır. Ziraate tahsis edilen arazi 1945 senesinde şu şekilde ayrılmıştır.

7400 hektar pamuğa, 500 hektarbuğdaya, 3300 hektar arpaya, 3950 hektar yulafa, 6500 hektar çavdara, 500 hektar mısıra tahsis edilmiştir. O halde Karaisalıda ekilebilen arazi 26200 hektar buluyor. Narenciye yeni başlamış ve akarsu kenarlarındadır.

Karaisalıda toprak ve iklim müsait olduğundan çeşitli mahsuller yetiştirilir. Toprak verimli baz ve kilidir. Akarsuların bulunuşu, yağ murların kışa isbet edip yazların kurak geçişi, bilhassa pamuk üretimi için çok elverişlidir. Müsait şartlara rağmen ziraat fazla inkişaf edememiştir. Sebebi köylünün fakir ve nakil vasıtalarının naksanlığı ile münakalenin güçlüğüdür. Buradan merkez ile nakliyat deve, at, ve öküz arabalarıyla yapılır. Pamuk başta olmak üzere hububat ve meyve yetiştirilir. Hububat kendisine kafi gelmez, hariçten ithal edilir. Ova kısmında pamuk, hububat, yarı kısımda bağlar ve bakliyat fazladır. Balcılıkta yapılır. Patates çoktur. Mintıkamda zeytincilikde oldukça inkişaf etmiş kaza çevresinde 30.000 hektarı mütecavis zeytin deliceleriyle doludur. Bu sahanını imarı iktisadî bir çok fayda temin edecek kabilette verimli bir toprağı malikdir.

Toprak rejimi:

İlçe arazisinin 50-60 bin hektarı ovalık ve geri kalanı dağlıktır. Toprak küçük parçalara ayrılmıştır. Köylerin ekserisi toprağına sahib

veya yarısıdır. Köylü toprağını kendisi işler, Bir kısım köylü mal sahibile ortak olur, masrafı yarıya taksim ederler, o vakit çıkan mahsulude yarıya bölerler ki bunlara yarıçı derler.

Tarlaların kenarı bir metre yükseklikde çalından yapılmış çitlerle ayrılmıştır. Bahçeleri de birbirinden aynı şekilde tecrid edilmiştir. Köylü ekseriya birbirine yardımlaşma suretile mahsulu toplar. Hariçden ameleye pek luzum görülmez. Ayrıca ziraat amelesi hemen yok gibidir. Büyük arazi sahiblerine raslanmaz, orta halli arazi sahibleri pek azdır.

Ziraatte tatbik edilen usul ve kullanılan aletler:

Ziraatte münavebe usulu kullanılır. Pamukla hububat münavebe ile akilir. Tarlaya bir ^{Pamuk} sene bir sene hububat ekerler. Bu suretle toprağın kuvveti bitmez. Nadas tatbik edilirsede çok azdır. Şayet tarla fazla yorulmuşsa o vakit nadasa terkedilen arazi bir kaç defa sürülür, toprak havalandırıldıktan sonra bir sene boş bırakılır. Bu esnada ilk bahar yağmurlarile yeşeren otlar yaz kuraklarile kuruyunca çürür ve toprağa karışmık suretile gübre vazifesi görür. (Karaisalıda ayrıca tarlaları gübreleme yokdur) Bu suretle toprak hem dinlenmiş hemde kuvvetlenmiş olur. Ertesi sene ekilen mahsulle randıman itibarile daha zengin olur. Münavebe usulunde alınan randıman daha fazladır. Çifci hububatını kaldırdıktan sonra ertesi sene pamuğunu ekiyor. Bu suretle hümüs hispeti muhafaza edimiş oluyor. Çünkü buğdayın hassatdan sonra arta kalan sapları çürüyerek toprağa karışmıştır.

Köylü fakir olduğu için modern aletler kullanılamıyor. Esasen arazide küçük parçalara ikincisi köylü ananeye çok bağlı olduğu için eskinin tesirininin kurtulup bir türlü yeniyi bemiseyemiyor.

Mıntıkamda kullanılan aletlet karasapan, pulluk (Köten 4 veya 6 öküzlüdür) 3 demirli var. Pamuk ve hububat ekmek için ovada orak makinası var. Dövenle sürer harmanda savururlar. Çapa ve kazma vardır. Dağlarda orakla biçerler. Ziraat en fazla ovada yapılır ve başlıca yeri pamuk işgal eder. Dağlar ise ormanlarla kaplıdır.

Nehir boylarında meyve ~~xx~~ bahçeleri vardır. Yalnız bunlarada bir miktar gübreleme vardır.

YETİŞTİRİLEN MAHSÜLLER

Pamuk :

Pamuk neşvünema zamanında fazla ratıp ve sıcak bir hava, kemale geli-
ip açılmağa başlayanca kurak isteyen bir nebattır. Karaisalı pamuğunun
cinsi çok makbuldür. Lifleri uzun ve parlaktır. Pamuğa tahsis edilen ar-
aşı 7400 hektardır ki ekilebilen arazinin ~~xx~~ 1/3 ünü teşkil eder. Yerli
ve Akaya cinsleri ekilir. Akala Amerikan pamuğudurx ve açık pamuktur. Yer-
li ise kapalı kozadır. Lifleri kısa ve kalındır. İnce iplik olmaz. Yerli
koza 4 cinse ayrılır.

- 1) Dağ malı
- 2) Kapı malı
- 3) Piyasa parlağı
- 4) Piyasa temizi

Bu tasnif temizlik ve görünüş sırasıyladır. Yoksa liflerin kısalığı ay-
nıdır. Koza son senelerde tarlada kuruduğu için daha çok Akalaya kıymet
verirler. Ekspres ve Kleveland bazı mahsurların çıkması ile cinslerinin ekim-
minden vazgeçilmiştir. Eskiden Seyhan ili dahilinde o/o65, o/o70 i teşkil
eden koza ekimi bu gün o/o20 yi bile bulamamkdadır.

Dağ malı:

Diğer yereler göre serttir. Dağlık mıntikalarda yetişir. Köylerde
şiflendiği ve şiflerde ıslatılmadığı için rengi çok beyazdır. Fabrikae
da şiflenirse ıslatılır ve rengi sararır. Menemnci denen dağ kozası bu
nevidendir, esnekliği fazladır.

Kapı malı:

Şiflerken ıslatılmazkozası iri ve iyidir. Çevirmeden geçtikden sonra
beyaz ve temizdir. İyi çevirtilmezse tozlu ve içerisinde yaprak kırıntı-

ları olurki piyasa temizi denir.

Kozacı parlağı: Evlede şifredilir ıslatıldığı için rengi sardır.

Akala

Pamuğu ipek gibi yumuşaktır ve telleri uzundur ince iplik yapmak için gereklı bütün vasıllara haizdir.

Tarlaların hazırlanışı:

Pamuk ekilmeden evvel tarlalar temmuz ve agustos aylarında derin bir şekilde sürülür ki buna yerli tabiri olarak Felhan denir. Toprağın derince sürülmesi güneş görmeyen alt kısımların üste getirilerek toprağın havalanması ve muzır otların ölmesi temin edilir. Sonbaharda ikinci defa yapılan sürülme ile sonbahar ve kış yağmurları toprakda birikdirilmiş olur. Buna da halk arasında Gönen aldırma denir. Bu şekilde hazırlanan tarlalara martta çigit serpilir. Üzere sapanla örtülür. Ekimden 15 gün sonra tarlayı muzır otlardan temizlemek için çapa yapılır. Bu çapayı kadın ~~erkek~~ erkek ~~hep~~ hep beraber yaparlar. 4 ay sonra pamuk sarı çiçekler verir dahasonra da koza bağlar. Pamuk kozası 16-18 haftada kemâle gelir. Pamuk mütenevvi işlere lüzum gösteren bir ziraattir. Bu sebele amele meselesi çok mühimdir. Yetiştirilen pamuk elle toplanır.

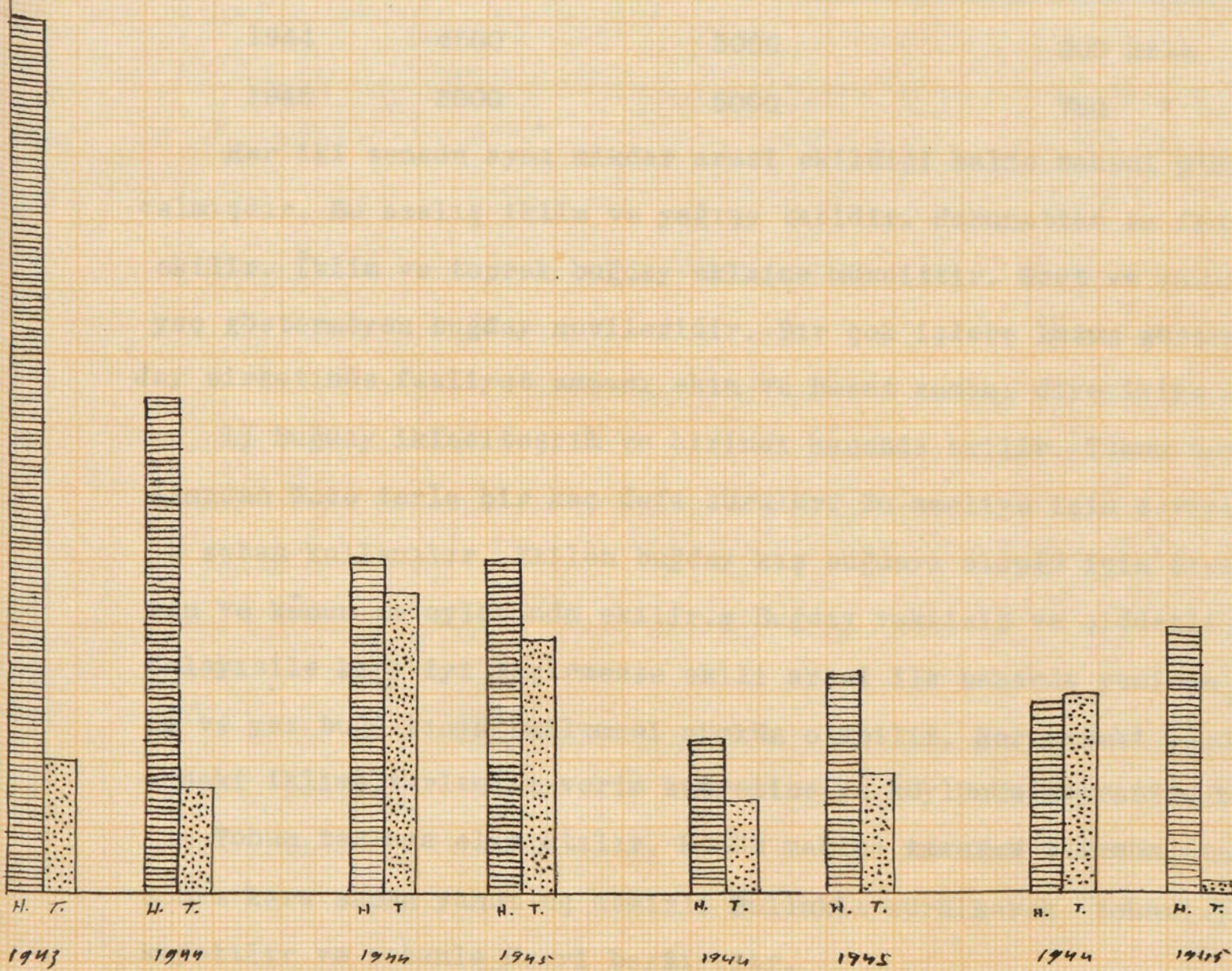
Pamuğa tahsis edilen arazi ve alınan mikdar 1942-1943-1944 seneleri arasında aşağıdaki cedvele göre dağılmıştır.

<u>Sene</u>	<u>Ekilen hektar</u>	<u>alınan ton</u>	<u>dönüm başına alınan</u>
1942	16520	3000	181 ton
1943	13000	1987	152 "
1944	7400	1600	216 "
~~19~~			

Bu seneler zarfında ekilen arazi ile alınan ton arasında bariz farklar vardır. Bu farklar toprakta olanın cinsine ve o sene yağış miktarına tabiidir.

1 cm. = 1000 Hektar

1 cm. = 1000 Tonn

Pamuk

Buğday

Arpa

Yulaf

Bugday:

İlçede buğday ekimine tahsis edilen arazi 1945 senesinde 5000 hektardır. 1944 ile 1945 senelerinde ekilen ve alınan miktara görelim.

Sene	Alınan ton	Ekilen hektar	hektar başına alınan
1944	4500	5000	900 kilo
1945	3800	5000	760 "

Her iki senede aynı miktar arazi ekildiği halde mahsul miktarı azalmıştır. Bu azalış iklim ve yağışa tabidir. Hububattan en fazla buğday ekilir. İklim ve toprak buğday ekimine müsaittir. Sert ve sulamağa ihtiyaç göstermeyen buğday neveleridir. Bir çok işlere lüzum gösteren buğday ziraatında faaliyet zamanı ekim ve hasat zamanı diye ikiye ayrılır.

1) Buğday ikinciteşrin ve birinci kânunda ekilir. Tohum tarlaya atılmadan önce tarla bir kaç defa sürülür. Bu ameliye için 4-veya 6 öküzlü saban kullanılır. Ekilen buğday kış buğdayı olduğu için birinci teşrin ve kânun ~~ve~~ aylarında ekilir. Buğday vakitsiz ve şiddetli soğuklar dolayısıyla kışı iyi geçirmezse ekili arazi ilk baharda yeniden sürülmesi ve yaz buğdayının ekilmesi mümkün olabilir. Her seneki randıman o seneki iklime, tarlanın verim kudretine ve köylünün gayretine bağlıdır.

Tohum tarlaya elle atılır. Henüz makina ~~taammüm~~ taammüm etmemiştir. Sonra kara sapan yahut üç demirli pullukla sürülerek tohumların üzeri kapatılır ve sabanla üzeri bastırılır.

2) Mahsul mayısta kemâle erer ve haziran ortalarına kadar hasat devam eder. Buğday ovada orak makinası dağlarda orakla biçilir. Harman yapılır buğday taneleri döğgenle saplarından ayrılır. Samanından ayrılmış değildir. Ayrıca kalbur ve döğger vasıtlarla rüzgârlı havalarda savrularak samanından temizlenir. Burada Patoz kullanılsa idi Patosla döğülmeden sonra tekrar savrulma lüzum kalmazdı. Buğday kıldan yapılmış harallara doldurularak nakledilir. Buğday burada köylünün esas gidasını teş-

kil ederler. Bulgur yapılır. Fakat ilçede maalesef buğday ihtiyaca kâfi değildir. İlçede makina kullanmağa köylünün mali ve iktisadî durumu müsait durumu müsait değildir.

Arpa

Arpaya tahsis edilen arazi seneden seneye artmıştır. Fakat hakdar başına alınan kilo azalmıştır.

<u>Sene</u>	<u>Ekilen hakdar</u>	<u>Alınan ton</u>	<u>Hekdar başına alınan</u>
1944	2200	1930	650 kilo
---	3300	1800	500 "

Hububat içinde en katkarak ve en önce kemâle erer. Mayısda hasat edilir. Arpaya tahsis edilen arazi 3300 hektardır. Arpa buğdaydan daha çok sıcak ve soğuga tahammüllü olduğundan dağların yamaçlarına ekilir. İkinci teşrinde ekilir hayvan yemi olarak kullanılır, un da yapılır. Buğday ununa nazaran daha özlü fakat hazmı güçdür.

Yulaf:

Yulafa tahsis edilen arazi 1945 de 3950 hektardır. Fakat alınan miktar azdır.

<u>Sene</u>	<u>Ekilen hektar</u>	<u>Alınan ton</u>	<u>Hekdar başına alınan</u>
1944	2850	2940	1031 Kilo
1945	3950	150	37 "

Bütün bunlara sebep 1945 sanesinde iklimin kurak gitmesidir. Hemmen bütün mahsül hayvanlara yem olarak sarfedilir. Arpa gibi ikinci teşrinde ekilir mayısta hasat edilir. Yulaf her tarafa yayılmışdır adeta tabiat ile mücadele eder.

Çavdar:

Dağlık mıntıkada yetiştirilip ekseriya hayvanlara yem olarak verilir.

<u>Sene</u>	<u>Ekilen hakdar</u>	<u>Alınan ton</u>	<u>Hekdar başına alınan</u>
1944	140	120	557 Kilo
1945	6500	60	9 "

Buradada ekilen arazi ile alınan mikdar arasında bariz nispetlilik görülüyor. Sebebi gene kuraklıktır. Çavdar buğday gibi tahşin sonunda ekilir temmuzda hasat edilir.

Mısır:

Mısır ekimi fazla değildir. Ekilen arazi 1944 de 20 hektardan 1945 te 50 hektara çıkarılmışsada 1955 de 40 tona mukabil 1945 de 15 ton mahsul alınmışdır. 1944 de dönüm başına 2000 kilo alınmışken 1945 de 300 kiloya düştüğünü görüyoruz. Mısır geç yetiştirilen bir mahsüldür. Köylünün gıdasını temin ettiği gibi hayvanlara yem olarak da kullanılır. Çakıt ve Körkün suları kenarında mısırların boyu 2 metreyi bulur.

Zeytin:

Mıntıkamda Akdeniz iklimi hüküm sürdüğü için bu iklimin karakteristik nabatı olan zeytin mintıkamda oldukça mühim yer kaplar. Maalesefe ekseriyetle zeytin deliceleri halindedir. 1946-1942 seneleri arasında zeytin istihsalatı 4 tondur. Zeytinlikler kaza çevresinde çokdur. Bu saha imar edilir. Zeytin deliceleri aşılırsa epeyce fayda temin edilecek kabiliyettedir. Bu sayede hem fakir köylü iş bulacak hemde maişetini temin edecektir. Köylüler zeytinden pek iptidai tarzda zeytin yağı çıkarırlar. İki maseresi vardır.

Bahçe ziraatı ve bağlar:

Bağlar ilçenin iktisadî hayatında pek az röl oynar. Üzümleri fena değildir. Niğde, Adana, Tarsus'a satarlar. Yetiştirilen asma neveleri Tarsus beyazı, Kadın parmağı, Miski, Adana karasıdır. Bağlar yaylâlardadır. Yaylâlar üzüm yetiştirmeğe müsait olmakla beraber arazilerinin kıtlığı bu köyleri fakir duruma düşürmektedir. Dağ köylüleri yamaçlarda ağaçları tahrib ederek bağ haline getirmektedir. Nakil işlerinin düzensizliği ve anbalajın intizamsızlığı Adana ve Tarsus'a gönderilen üzümlerin yarıyarıya çürümesine sebep olmaktadır.

Bahçeler:

Bahçeler Seyhanın kolları kenarındadır. Bol meyve yetişir narenciye yeni başlamıştır. (Potokal, mandalina, limon) ovada ve su kenarlarında yetişir. Meyve oldukça boldur. Armut, zerdali, erik, badem, ayva, şeftali, dut elma, ceviz, nar vardır.

Ehli Hayvanlar:

Mıntıka dağlık, iklim ve bitki örtüsü hayvan yetiştirmeye müsaitdir. Yaylâlarda eskidenberi bilhassa gücebeler hayvan beslemektedirler. Dağlarda koyun ve keçi ovada bolca sığır yetişir. Koyun ve keçiyi bilhassa gücebeler besler demişdik. Bunlar kışları müsait olmadığı için sürüleriyle beraber güneşe, ovalara göç ederler.

Büyük baş hayvanlar:

Bu guruba giren at, sığır, deve, eşek vardır.

At: 4825, katır: 551 kadardır. Binek hayvanı ve nakil vasıtası olarak bilhassa atlar çok kullanılırlar. Her ikisinde yerli cinsendir. Atlar Çukurovanın Kısakürek denilen yerli cinsidir. Dağlık mintıkada yolsuzluk sebebiyle Karaisalının köyleri arasında ve ilçenin dört istasyonuna giden yollarda bu at ve katırlar kullanılır. Ekseriyeti dağlık mintıkada olmak üzere 1029 eşek vardır. Bunlar bilhassa köyler arasında kullanılır. Bu hayvanlar ilk baharda ve ~~ayxxx~~ yazın yeşeren otlarala beslenir kışın ise arpa, saman, yulaf yerler.

Sığır: 8175 öküz, 1217 inek olmak üzere mikdarı 18392 yi bulur. Ovalık sahada beslenir. Çukurovanın yetiştirdiği yerli cinstendir. Öküz toprağı sürmek için kullanılır sapan öküzle çekilir.

İnek: İnek yerli cinstendir. Üstünden istifade edilir yerli inekler günde 3-5 kilo arasında süt verirler. Bir kısmı bunu gıda olarak kullanır. Bilhassa bulgurla yoğudun karışımıyla yapılan katma köylünün esas gidasını teşkil eder. Bir kısımda merkezde ve ilçenin pazar yerlerinde satılır.

İslah edilmiş Halep cinsi inekler azdır. Bunlar günde 10-12 kilo süt verirler .Fakat henüz mikdarları mahduddur. Köylü yağını kendi süttten temin eder. 100 kilogram süttten 4-5 kilogram tereyağı çıkarılır ki bu köylerde çok basit usllerle,yayık denilen küp şeklinde toprak testiler vardır. İçine süt konduktan sonra ağızlarına bir bez gererler.Küpün kulpları vardır. iki tanedir. Bir veya iki kişi mütemadiyen testiye çalkalarlar, yağ bezin üzerine toplandıkca bunları toplarlar. Geriye yağsız süt kalır.

Manda: Manda südü için beslenir.İnek sütünden daha ucuzdur, sayısı 838 dir.

Deve: Daha ziyade göçebeler tarafından beslenir. Sayıları 799 kadardır. Köylüde deve sayısı çok azdır. Deve nakliyatta kullanılır.

Küçük baş hayvanlardan koyun ve keçi:

Dağ köyleri hariç keçi ve koyunlu tamamile aşiretlerin inhisarı altındadır. 28187 koyun,114413 kıl keçisi,381 tiftik mevcuddur ki oldukça mühim bir meblağı bulur.(142981) Kışın mıntıkam soğuk olduğundan göçebeler sürülerini ovalara indirir ilk baharla beraber yaylâlara çıkarlar.Son baharda gene ovalara inerler. Keçiler daha çok dağlık sahalarda yetişir demişdik. Bakımı kolay hemedede istifade fazla olduğundan yetiştirilmesine gün geçtikçe daha fazla ehemniyet verilmektedir. Kıl keçisinin ekseriyeti teşkil ettiğini görüyoruz. Tiftik ise günden güne azalmakta ve efsafını kaybetmektedir.

Dağ köyleri daha ziyade çoban köyleridir. Hem çoban hem çifci olan köylü azdır. Çobanların arazisi yokdur. Yaylâlara çıkan sütünler için muayyen yolları takib etmek mecburiyeti vardır. Ekili araziye girmek yasaktır. Aksi halde ekinleri mahv ederler. Keçinin kılından ve südünden istifade edilirsedebunların sarp yerlerde ormanlık bölgelerdeki ağaç filizlerini koparıp yemesi orman serveti bakımından bir zarardır. Keçi kılından çadır ve çuval örerler. Koyun yününü eğirip dokuyarak giyerler. Keçi südünden yapılan peynirler çok nefis ve lezzetlidir.

Kümes hayvanları:

Mintıkamda 25.000 Tavuk ve horoz 200 hindi vardır. Hem en her yerde dağınıktır. Bir tavuk 150 ile 200 yumurta senede verir. Kümes hayvanlarının hem yumurtasından hemde etinden istifade edilir.

Görülüyor ki mintıkam dahilinde tavuk horoz hindi hariç diğer hayvanların mecmu 182920 dir. Şimdi bunların bir cedvelde gösterelim.

	<u>At</u>	<u>Dişi tay</u>	<u>Erkek tay</u>	<u>yekûn</u>
At	4311	292	222	4825
	<u>Erkek merkep</u>	<u>dişi merkep</u>	<u>3 yaşında</u>	<u>Yekûn</u>
Merkep	519	341	169	1029
Ester	511			
Deve	799			
	<u>İnek</u>	<u>Öküz</u>	<u>Dişi ve erkek buzağı</u>	<u>yekûn</u>
Sığır	10217	8175	5503	23895
	<u>İki yaşından yukarı buğa</u>		<u>Buzağılarile beraber</u>	<u>Yekûn</u>
Manda		141	697	838
	<u>Koyun</u>	<u>Burma ve koç</u>	<u>1 yaşından küçük dişi ve erkek toklu</u>	<u>Yekûn</u>
Koyun	17717	889	9581	28187
	<u>Teke</u>	<u>Dişi keçi</u>	<u>1 yaşdan küçük dişi erkek keçi</u>	<u>Yekûn</u>
Keçi ve tiftik	818	83718	30258	114797

Sınayî faaliyet:

Karaisalıda sınıyî faaliyete girecek hiç bir sanat yoktur. Bütün ihtiyaçlarını temin etmek için muayyen zamanlarda ve günlerde il merkezi olan Adana'ya ve komşu ilçelere giderler.

Kasabada ziraat aletlerini tamir için demirci ve bir iki tane binek arabaları yapan nacar vardır. Bir fırın üç beş berber vardır.

Eğner ve Çatalan namında iki genel pazar yeri vardır. İlçe merkezi şose ve yol bakımından çok fakir olduğundan pazar kurulamıyor. Bütün köylerde yerli el dokuma tezgahları var.

Köy ve merkezde elliyi mütecavisu ile elektrikle ve mazotla işleyen çarçır fabrikası vardır. Bir çarçır bir saatte kozası kütlüsünden 11 kilo, Akala kütlüsünden 14 kilo pamuk verir. Su ile işleyen 50 yi mütecavis un degirmenleri de vardır.

DURAK, merkez nahiyede, Polatlıda 4 maseresi var. Geçim vasıtaları odun, kömür imali, çifcilik bilhassa hayvacılık ve kerestecilikdir. Yazın kereste kesilir ve sevkiyatı yapılır. Nergisli, Hacıkır, Çatalan bucağının Cingöz adındaki köy ve mahalleleri tamamen tahtacıdır. Dağlar da odun kömürü de imal ederler. En mühim ve tek sanatları dokumacılıktır. Keçi kılından heybe çuval öterler bütün eşyaları kendi el emekleri ile dir. Bulgurlarını el degirmenlerle yaparlar. Soku dedikleri taşa çekerler. Zaruri ihtiyaçlarını komşu kasabalardan daha çok il merkezine olan Adana'dan canlı nakil vasıtalarından katır, eşek, at, deve, manda arabalar ile merkezi ile Adana arasında yazın işleyen kışın çalıştırılmıyan ve belediyeye aid olan otobüs ve kamyonla temin edilmekte açıl ve tadbir isteyen ihtiyaçların temininde çok zorlukla karşılaşılmaktadır.

Ticaret:

Münakalenin güçlüğü dolayısıyla ticaret gelişmemiştir. Kışın kazanı hariçle münasebeti hemen tamamen kesilmiştir. Kendine fazla gelen mahse

Sulleri pamuk,üzüm,küçükbaş hayvanı, kömürü satarlar. (Adana,Tarsus, Niğde'ye) Bunlardan başka hububat ve diğer bütün ihtiyaçlarını hariçden temin ederler.

Madenleri:

Karsantıda kömür,demir,altınmadenleri vardır. Fakat henüz işletilmemiştir. Umumi harbden önce İngilizler Eğnerde altın işletmişlerdir.

Orman işletmeleri:

Mintıkam dağlık ve ormanlarla kaplıdır. Bu ormanlardan meşhur olanlar Bos,Çetinlik,Cennetli,Karanlıdere,Hotalanı namlarıyla mahalli isimler alırlar. Bunlardan Pos ormanları devlet orman işletmesi tarafından işletilmektedir. Burada işletmenin kuruluşu 1940 dadır. Daha önce umumî harbden önce İngilizler Eğner mintıkasında orman işletmişlerdir. Ormanların mühim bir kısmı köylüler tarafından geliş güzel baltalanıyor.Bir kısımda yangınlarla tahrib oluyordu.Bu gün az çok bunların önüne geçilmiştir. Bu ormanlarda çokluk sırasile çam,meşe,kayın,kökknar,lâdin gibi ağaçlar bulunur. Esafın iyiliğinden ise birinciliği meşe alır.Çam, könar,Lâdin daha az kıymette fakat piyasada aranılan makbul ağaçlardır. Ormanlar gelişigüzel alabildiğine baltalanmaz. Bunu orman mühendisleri tespit ederler. Bir ağaçın tam kerestecilik çağa gelmesi,nevine yetiştiği toprak ve iklimin kabiliyetine göre 800-200 senelik,yakacak ve kömür lük odun için 15-20 senelik olması kâfidir.

Ormanlar sahilden uzaklardadır. Ve sarp diklikler üzerindedir. Nakliyatta istifade edilecekleri yollar olmadığından ormanlarda işlenen keresteler katır sırtında su kenarlarına taşınır. Ve mevsimi gelince buralardan suya atılıp ~~sahillere~~ sahillere indirilir. Sonra sallar hali ne getirililerek Seyhan vasıtasile Adana'ya indirilir.

Keçiler ormanın baş düşmanıdır. Fidanların körpe filizlerini yer ve onları köhleştirirler. Orman balta ile devrilir el hızarile dallarından ayrılır. İyi işletildiği takdirde kazaya büyük bir servet temin edebilir.

Yollar:

Adanadan ilçe merkezine (45) ilçe merkezinden Karaisalı bucağı istasyonuna (20) kilometrelik bir yol açılmışsada halen bitirilememiştir. Tesviyesi ile uğraşılmaktadır. Başka açılmış veya açılacak yol yoktur. Anadolu-Bağdat Devlet Demir yollarına Durak, Karaisalı bucağı, Hacı kırı, Karapınar, Ve Pozantı gibi 4 istasyonunu kendi sınırı içine alan bu ilçenin maalesef bu istasyonlarada yolu yoktur. Yol bakımından çok ihmal edilmiş bir ilçe olduğundan komşuları yanında çok geri kalmıştır.

Nakil nasıtalarına gelince:

Adana ile Karaisalı arasında işleyen bir tek belediye otobüsü var. Her gün sabah gider akşam gelir. Veya işine göre bir gece kalır. İşlemesi dahi muntazam değildir. Yol 3,3,5 saat sürer yağmurlar başlayınca yolsuzluk sebebi ile bu otobüsde işleyemez o vakit münakale kesilir. Otobüs ücreti gidiş geliş bir kişi 7 liradır. Eşyadan da ayrıca nakliye ücreti alınır. Otobüs yolu Körtün ve Çakıt köprüleri üzerinden geçer. Otobüs hariç bütün nakliyat at, deve iki tekerlekli öküz ~~arabaları~~ arabalarile yapılır. Köyler ve nahiyeler arasındada yol ancak keçi yolları veya bozuk şoselerdir.

N E T İ C E :

Torosların eteğinde Seyhanın kollarından Samantı suyu ile Çakıt arasında bulunan Karaisalı kazası takriben 4555 kilometre kare yer işgal eder. Buradaki dağlar Seyhanın kolları tarafından derince yarılmış arazi Kalker, Kilve kumludur. Kaza dahilindeki akarsulardan istifade çok azdır. Halbuki bu sular bazı yerlerde 300 metre yüksekde şelaleler teşkil ederler. Bu sulardan istifade imkânları hasıl olduğu gün kaza bu günkü durumundankat kat üstün olacaktır.

Karaisalıda ormanlar boldur. İşletme ancak iyi bir şekilde Cumhuriyetten sonra ele alınmıştır. Burada kesilen ağaçlar bin bir güçle su kenarlarına kadar taşınıp suya bırakılır. Bu suretle nakledilir. ✕

Kaza her bakımdan çok ihmal edilmiş bir durumdadır. Gerek ulaşım gerekse iktisadî bakımdan geridir. Bir ziraat mıntıkası olmakla beraber bu işler gelişigüzel yapılmakta ve mevcut vaziyet islah edilmemektedir. Esasen ovalar su kenarlarında dar bir sahaya inhisar ediyor. Bu sularda sel rejimine tabik olduğundan etrafı su basması tehlikesine maruzdur. Bu sahalar aynı zamanda sıtma yuvalarıdır.

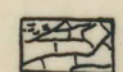
Kazada çifcinüfus yanında dağlık mıntıkada hayvanlarla geçinen göçebe aşiretlerde yer vermek lâzımdır. Bunlar evvelce oldukça mühim bir yekûn tutarken son zamanlarda göçebe hayatı sedanter hayat önünde gerilemektedir. Bunlar yaz, kış yer değiştirirler. Umumiyetle iskân topludur.

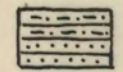
Karaisalıda Cumhuriyet devrinden beri yeni teşebbüslere geçilmişse de bunlar çok mühim olmakla beraber küçük mikyasa ve az yekûn tutar. Kasabada su kuvvetile bir tribün ve elektrik santrali kurulmuş bu suretle hem kasabanın elektriği temin edilmiş hemde bu kuvvetle bir tulumba işletilmekle halkın içme suları temin edilmiştir. Yalnız Kaza yol bakımından çok ihmal edilmiştir. Bağdat devlet demir yoluna bağlı dört istasyonu kaza sınırı içinde olmasına rağmen bunların hiç birinin bağlı bir yolu yoktur. Bu günlerde bitmek üzere olan bir tek şose ile bağlı bulunduğu Seyhan vilâyeti merkezi olan Adana'ya

bağlıdır. Bundan başka hiç bir yolu yoktur. Mevcud olanlarda patika ve bozuk şoselerdir.

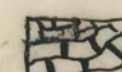
Bitirirken denebilirki Karaisalı kazası sahip olduğu kıymetlerinden istifade imkânlarını elde ettiği gün zengin bir kazamız olarak gelişecektir.....

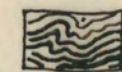

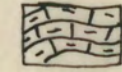
 Ala Dağ Kalkeri
(Siftehön m. Zehsin /n Rosa
linli Kalkeri dahil)

 Miosen Mağnı-geli serisi
Kalkeri serisi

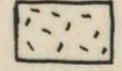
 Eosen-oligosen flışı
Nummülitik

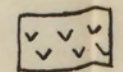
 Karbonifer yani Antrakolilik

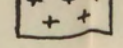
 Radiolarit serisi

 Zamanlı ve AK Dağ Kalkeri

 Kristalen Şistler serisi
(Niğde-Kompleksi)

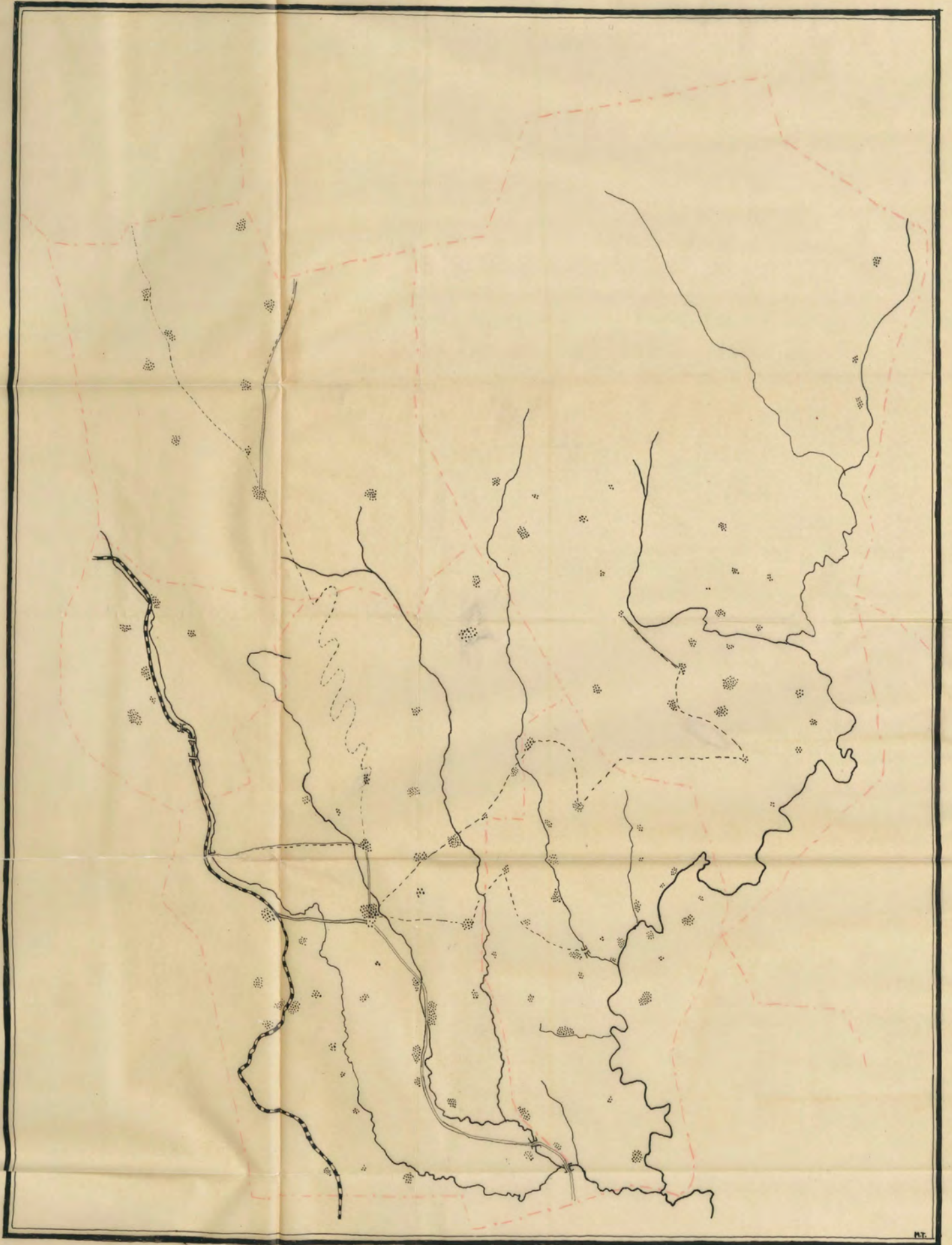
 Andesit enürüzyon ve
epanşmanları

 Ofiolit enürüzyonları

 Granit enürüzyonları

Karaisalı da nüfus

25 Nüfus bir nokta ile gösterildi.

Karaisali

Niğde

Kayseri

ULUKIŞLA

Feke

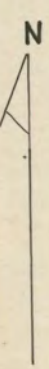
Tarsus

Kozan

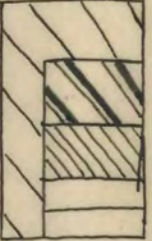
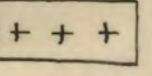
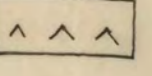
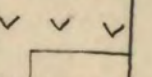
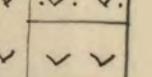

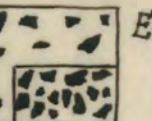
Adana

- ⊙ İlçe Merkezi
- ⊙ Bucak Merkezi
- Köy
- II Köprü ve Tünel
- * İstasyon
- Demiryolu
- İlçe hududu
- Bucak hududu
- Şose
- Bozok şose

Mikyas } $\frac{1}{100.000}$

Karaisalı jeoloji hartası.

- Karbonifer yani Antrakolitik.
Bolkardağ metamorfik kalkeri.
Çakıl-Çaya ve Antloros bulonyeleri
alt Karboniferi.
Devonien
- Niğde Kompleksinin kristalen sistleri
(mermer, fillit kuartzit, gabbro vesaire).
- Andezit (ve fesait filonları).
- Ofiolitik sahreler (tamamile tayin edilmiştir).
- Çiftahan Kretase'sinin kaidesinde yeşil sahreler.
Pozanti Faras mntakası (serpantin, gabbro ve
dioritli porfiritler).
- Umumiyette Kretase.
Ala-Dağ kalkeri (üst Kretase)
Radiolarit serisi (Üst Kretase)
Zamanti kalkeri (Üst Kretase)
Bolkar Dağ-Çiftahan mntakasının
marnlı Kalkeri.
- Umumiyette Neojen
Çökmüş havzalarda sonradan yukarı
gelen imlâ (Kısmen tüfler (NW'de).
Hokka Dağı konglomeraları
Entrakordiler havzaların Mioseni
Kalkerli Miosen (Burdigalien-Helvetien)
Grelî matnlı Miosen (Helvetien-Ponsien?)
- Eosen-Oligosen (Fliş, buraya Numülitik de dahildir.)
Ecemiş Çayı koridoru flişi.

Mikyas } $\frac{1}{300.000}$

